

د خاموشي له شوره ډېرو سر تندي اونيوه
د بي وسي له زوره ډېر په زنگانه پړپواته

شور شور خاموشي

اعجاز خټک

Ketabton.com

شعيب سنز پبلشرز اينڊ بڪسيلرز

جي ٽي روڊ منگوره، سوات

ٽول حقوق د اماراتو پښتو ادبي ٽولنه مرڪز دبی په نوم خوندي

دي

د ڪتاب نوم		شور شور خاموشي
ليکونڪي		اعجاز خٽڪ
ناشر		فضل ربي راهي
پروف ريڊنگ		حنيف قيس
ڊيزائننگ		لقمان حڪيم
سريانه		سرتاج استاد او ظفر علي ظفر
دچاپ ڪال		ستمبر ۲۰۱۲ء
پريس		حاجي حنيف اينڊ سنز پرنٽرز لاهور
بيه		۲۰۰/- روپي
د رابطي لپاره		

د موندلو درڪونه :

- داماراتو پښتو ادبي ٽولنه مرڪز دبی
- يونيورسٽي بڪ ايجنسي پيښور
- شعيب سنز مينگوره ، سوات
- مڪتبہ اشرفيه، مڀن بازار لاچي (ڪوهاٽ)
- پشتواڪيڊمي ڪتاب پلورنڌي پيښور يونيورسٽي پيښور
- پښتو ادبي ٽولنه لاچي – ڪوهاٽ خير پښتونخواه

شعيب سنز پبلشرز جي ٽي روڊ منگوره، سوات

Website: www.shoaibsons.ipfox.com

Email: shoaibsons@yahoo.com

Ph: 0946-729448, 722517

تړون

د خپل گران و محترم استاد
سعد الله خان حېران په نوم
چې زه يې د شعرو ادب په الف ، ب باندې پوهه کړم
خاوري اعجاز خټک

سريزه

ښاغلي تاج انور د لاچي کواټ ، ادبي مجلسونو کښي داعجاز خټک په نوم پېژندلې شي، پلار نوم يې صوبيدار کُنډل خان (مرحوم) دے، دپيدايښت نېټه يې يولسم دسمبر نولس سوه دوه پنځوسم (۱۱ دسمبر ۱۹۵۲) او دسکول په کاغذونو کښي د مئي شپږمه نېټه کال نولس سوه څلور پنځوسم (۶ مئ ۱۹۵۴) ليکلي شوې ده. يعنې دا زمان د "سريټوب عمر ته رسېدلې دے نو ځکه د"ښه سريټوب " څرگندونه کوي او دا دے خپله ږومبي شعري مجموعه په اولس پېرزوکوي

زما شاعري ده دا اولس دسوکالي لے پاره
زه خو ليکل کوم دژوند دخوشحالي لے پاره
زه خپل غزل ته چرته ډمه گډولے نه شم
نه شم کولائي شاعري دخرمستي لے پاره

دا شعرونه داعجاز خټک د"احساس " نومي نظم آخري کړي ده کوم چي ما په اول ځل په خپل کلي طورو کي اورېدلي وو. په کال ۱۹۷۸ . ۶ کښي.دپيلوړي مورخ او شاعر تاج ملوک خان دلسوز (مرحوم) په ياد کښي ادبي دستوره وه . د لاچي نه دوه ځلمي شاعران سعادت سحر او اعجاز خټک هم د اولسي ادبي ټولني مردان په بلنه راغلي وو په دې موقع ددې دواړو ښاغليو د کلام تود هر کله شوه وه دغه که هر څو د ښاغلي اعجاز خټک د شاعرۍ ابتدائي دور وه خو د ده "احساس " د پښتو ميټنو له دا احساس ضرور ورکړو چي که د ملي ژوند د بيداري شاعر اجمل خټک هر څو که د وختونو دسياست سيلۍ په مخه کړي دي او گاونډي هيواد کښي ئي دجلاوطني په گاللو مجبور کړے دے ولي دهغه د احساس بڅرو "رښه" سالمه ده " دغيرت چغه" اوس هم پورته کيدائي او اورېدلے شي ځکه چي د احساس غوږونه کانه نه دي او چي د ملت زلمي وښ او بيدار وي نو دژوند په کاله کښي به دجمال او جلال رنگونه مدام خواره وي او دقام ځلمي شاعران د خپل کلام په وسيله د بيداري جرسونه دېمار غږوي.

دنړۍ لــه واقعاتو سبق واخلي
دا تر څو به تاسو خپلو کښي جنګېږئ
"باچاخان" درتــه وئيلــي داصفايي
که وښ نه شوئ پښتنو! گوره ورکېږئ

زما په نيزد چي د لاچي اوسېدونکي زلمي وي، لوستي وي او په

شعرو ادب مڻڻ وى نو هغه به آرومڙو د محترم سعدالله خان حبران دفكر ونظر په پلوشو روشانه وى او دهغه د "گلستان" گل يا ورمه به وى ، دغلته ښاغلي عمل خان سياح، اڪمل اسد آبادى او شاه ولى خان غونډي ننگيالو هم خپلي ويني او جذبي كرلي دي او دملى فكر خپلى يي خوري كړي دي او د پښتونخواه په اولسى او ادبى ډگرونو كښي يي "لاچى" لۀ پخواه نه لاچى لونگ كړي ده.

په دې خاوره زېږېدلې نوموړى عالمان دي
هم پيداېښتي بي شميره شاعران دي
مدرسه ده دعلمونو، دا زمونږ كلى لاچى ده

ښاغلى اعجاز خٽك د دغه چاپېرچل او دغه سيال كلى "لاچى" پيداوار د هغه دلاچى گلستان پښتو دسيورى لاندې دشعر او هنر سفرپه كال ۱۹۷۰ كښي شروع كړو. كال ۱۹۷۱ كښي چي سياسي زول طوفان راپورته شو نو لكه دنورو ادبي جرگو د لاچى "گلستان" هم اوځپلے شو. په كال ۱۹۷۲ ۶. كښي دغلته يي "پښتو ادبي ټولنه لاچى" جوړه كړه. ښاغلى اعجاز خٽك دجنرل سيكتر په حيث خپله سكڼى ځوانى ټولنې ته وراوبځينله او نهۀ كاله يي په دغه چوكى د پښتو ژبې او د ادب ناوي ته لوگے كړه. دې مهال كښي د روزگار غمونو دخپل هېواد نه متحده عرب امارات ته په مخه كړلو. د خپلي كورنۍ دمعاشي مسلي هوارولو مبارزه يي شروع كړه د تن وينه ئې وسوزوله، خوله يي اوبهيووله او پيسې ټكي ئې اوگټلې نو بيا هم دزرۀ تاؤنو په آرام پرې نه بنودلو او د پښتو دغم نه يي بي غمه نه كړے شو. د يو څو ملكرو په ملا تړيې "داماراتو پښتو ادبي ټولنه- مركز دوبي" بنياد كېښودو او د عربو رېگزارونو كښي يي د پښتو د بڼ وړمې خوري كړې او دغسې ئې د خپل ژوند غوښتنو سره سره د ادب عصري غوښتنې هم پوره كولې "د پښتو وړمې"- "خوشحال او رحمان"- "د سليم خټك مرحوم كلام مراوي گلونه او د سعدالله خان حبران "پتي سلگى" د ښاغلي اعجاز خټك د شعري او هنري سفر زړۀ پوري مطبوعاتي سلسلې دي. د اماراتو پښتو ادبي ټولنې مركز دبي د سيوري لاندې چي وخت په وخت كومي لويې ادبي دستورې او مشاعرې شوېدي او ددې په اثر چي د پښتو ژبې او ادب ته څومره ښېگړه رسېدلې ده او اماراتوكښي پښتوشاه زلمو كښي ادبي ذوق او سماجي غزونې كړي دي نو د فخر او عزت پټكے هم كه ښاغلي تاج انور اعجاز ته په سر كړے شي نو بي خايه به نه وي.

خوشالبرم چي روگ ورم
د ادب په گلستان كښي
د عربو رېگستان كښي
دا زمين د لاس كرلې
د پښتو د بڼاغلونو

ماڅو کاله آگاهو د ښاغلي اعجاز خټک په لاس ليکلي د کلام مسوده لوستي وه نو يو دوه کرښي تبصره مي پرې په خپله خوښه داسي ليک کړه وو چې د ښاغلي اعجاز خټک طبيعت که غزل وئيلو ته پسڅېرې نو مونږ دي ته يو فطري او غبر شعوري عمل وئيلې شو. دا غزلې د زلمي شاعر د هنري صلاحيتونو او د ځوانۍ د مستو مستو غزونې کوي ځکه نو اعجاز پکښې دومره نه شي ليدلې او منکر پرې اعتراض کولې شي. خو اوس چې د سپنکۍ (نوم يې شور شور خاموشي ده) يو ه بې ترتيبه مسوده د لوستو دپاره زما په وړاندې پرته ده او په کرښه کرښه کښي له خبره د کمپوزنگ بلها غلطۍ د لوستونکي نظر کيږي بيري کوي — بيا هم په دې د يو نظر تېرولو نه پس دا احساس رابڅښي چې ښاغلي اعجاز خټک په ځانۍ ولاړ نه دے. پرله پسې پرمختگ کوي. د غزل په حقله يې رويه او نظريه کښي زړه پورې بدلون محسوسېږي. غزل څه ته وائي د اعجاز خټک يو نظم دے، ديکښې شاعر دعوه کړي ده چې غزل د چا ښکلا پورې محدود نه دے، دا دوخت تقاضو آئينه دار دے او د خوشحالي د سباون زېږ دے خو پرته له دې دعوي د ښاغلي اعجاز خټک د ادبي پېژندگلو، د ده په بيلو بيلو موضوعاتو وئيل شوي نظمونه په غوره ډول کولې شي، دغو نظمونو د ښاغلي اعجاز خټک شاعري شته منه کړي ده — زما په خيال د نظم بڼه کښي د شاعر تخليقي صلاحيتونه څرگند ليدلې شي او د شاعرانه تخيل رنگارنگي پکښي هم شته — هر نظم ئي د زړه د واداتو، داخلي کيفياتو او خارجي محرکاتو ترجماني کولې شي.

د ښانيسټ او د ښکلا په کلو وگرځم
پکښي مينه، وفاگاني لټومه
رنگيني چې د نظر کچکول کښي راوړم
تصويرونه ترې د ښکلي جوړومه

م، ر، شفق

اسلام اباد

۳۱ جنوري ۲۰۱۲ء

د اعجاز اعزاز

هرکله چې خدائے بخښلي ايوب صابر په سرپرستي کښي د کوهات دښار نه پنځويشت کلوميتره لرې په فاصلي باندې د سهېل (سوپل) آړخ په جرنيلي سرک باندې ښاد او آباد کلي لاجي کښي د گلستان پښتو ادب لاجي په نوم يو نوې ادبي تنظيم بنسټ کښودو نو ډېر زر د دې ادبي گلستان دشعرو ادب د گلونوپه خوشبويانو ادبي فضاگانې معطرې شوې په خصوصي توگه د سعدالله خان نوم په ادبي دنياکښي لکه د نمر اوځلېده. د عيسوي کال نولس سوه شپږم نه تراويام پورې پوره لس کاله د دې تنظيم ډېر په اتفاق سره دپښتو ژبې او ادب خدمت ډېر په ښه انداز کښي اوکړو. محترم سعدالله خان حېران نه صرف د دې انجمن د سيوري لاندې د نوي گول د شاعرانور لارښودنه کوله بلکه په گورنمنټ هائي اسکول لاجي کښي د استاد په حيث خپله وظيفه يې هم په ښه توگه ترسره کوله. حېران صېب د لاجي او دتولي خټک نامې مشهور روحاني مشرمانون صېب دويم د لاجي مولانا عبدالمنان عبيد مرحوم فرزند دے او د پښتو سره سره د اردو، فارسي او عربي درېو ژبو عالم او ماهر دے نو د داسي نابغه استاد د سيوري لاندې د سبق زده کړه د الله تعالي د لوي فضل څرگند علامت دے. راقم الحروف سعادت سحر، تاج انور اعجاز، انور الفت، انور حسين مسافر، ميجر الطاف او سعيدر هېر او داسي نور لکه امجد ساقی جان د حېران صېب د مدرسي طالبعلمان دي او دا ټول نن هم په دې وياړ کوي چې زمونږ سرپرستي حېران صېب کړې ده.

ښاغلي تاج انور اعجاز سره زما پېژندگلي زما د عمر سره سمه ښکاري هغه په دې چې يو خود هغوي او زمونږ کور يو بل سره ډېر نژدې او بيا په يو اسکول کښي مونږ سبق ويلي دے بس دومره به وه چې اعجاز صېب به ماته يو جماعت وروستو وه.

اعجاز صېب د عيسوي کال نولس سوه څلورينځوسم د مې د مياشتې په شپږمې نېټې زېږېدلی او د بابا جي نوم ئي صوبيدار کنډل خان دے. د دوی باباجي ډير طريقت نوم يو پير تاج علي شاه مريدو چې دکشمير نه به ئي تشریف راوړلو. په کومو شپوورځو کښي چې اعجاز صېب زېږېدلي وو نو په هغه دوران کښي د دوی د باباجي پير صېب هم لاجي ته تشریف راوړے وه چې کله يې اعجاز صېب ورته اُښودلو نو هغوی ورله نوم تاج انور خوښ کړو.

ماته هغه شپې ورځې هم نن يادېږي چې اعجاز صېب به په تبليغي جماعت کښي منډې تررې وهلې، د ټول محلت ماشومان به ئي راجمع کړل او شپې جمعې ته به يې بوتل او بيا ماته هغه وخت هم يادېږي چې د هغه د

وروكوالي ملگری لياقت علی راز چې زما هم جماعتي وه، په مرسته يوه ادبي ټولنه جوړه کړه چې نوم يې ورله پښتودرنه ادبي ټولنه لاچۍ کېښوده خو دا د دوی د وړکوالي ادبي هلې ځلې وې. بيا داسې وخت راغی چې لياقت علی خان راز د پاکستان په نېوې کښې نوکر شو او د ټرينگ نه پس يې بنگال ته اولېږلو چې هغه وخت د کال ۱۹۷۱ء جنگ ښه په درز سره شروع وه، بنگله دېش جوړ شو خو لياقت علی خان راز هلته شهيد شو او بيرته راغی. هم په دغو شپو ورځو کېښې گلستان پښتو ادب لاچۍ په سياسي الغلاؤ تلغاؤ کېښې داسې اونختو چې خپل ادبي سفر يې نيمه خوا پاتې شو. نو اعجاز صېب د يونوي تنظيم جوړولو تابيا اوکړه چې د راقم الحروف سره سره سليم خټک مرحوم، عزيز الله عزيز مرحوم، انور آفت، نثار گل نثار، غيور ناشاد، سعيدر هير، ميجر الطاف سرفراز خټک (ريټائرډ)، اقبال فنا، انور حسين مسافر، بشير احمد بشير، فيض الله جان فيض، اقبال عارف، اسلام بادشاه اسلام او پروفيسر نعيم رضوان خانزاده په مرسته د سعدالله خان حېران په سرپرستي کېښې پښتو ادبي ټولنه لاچۍ جوړه کړه چې د اعجاز صېب د نه ستړۍ کېدونکې هلوځلو او د هغوی د ويال طبيعت په برکت دغه تنظيم ډېر زړ د پښتونخواه د نورو ادبي تنظيمونو سره اوږه په اوږه يې اوږدولو. د دې ټولنې دسيوري لاندې به نه صرف اووه ورځنۍ تنقيدي غونډې کېدلې بلکې په علاقائي او په ملکي کچ به يې مشاعرې کولې، د پښتو ټپه ده.

څوک په رضالۀ ملکۀ نه ځي
يا ډېر غريب شي يا د يار دلاسه ځينه

نوبيا داسې ورځ هم راغله چې اعجاز صېب د معاش په سلسلې کېښې دوبي (متحده عرب امارات) ته لاړو، هغه ورځ زمونږ ټولنې ملگرو دپاره د يو لوي غم نه کمه نه وه خو اعجاز صېب د يورون مستقبل په تکل کېښې ملگرو هغه په ډېرو دعاگانو سره رخصت کړو گنې اعجاز صېب په پاکستان کېښې هم بېروز گاره نه وه، دکوهاټ په اکاونټ آفس کېښې د مرحوم رومان ساغر سره جوت په کرسۍ به ناست وه او دواړو شعرو شاعرۍ سره سره د ايم اے پښتو امتحان په پرائيوېټ توگه پاس کړی وه.

د عيسوی کال نولس سوه يوکم آتيایم د جنورۍ مياشتې يولسمې نېټې پورې اعجاز صېب د ټولنې عمومي سکرتر وه. هلته چې متحده عرب اماراتو ته لاړو نو يو کال پس يعنې کال ۱۹۸۰ کېښې يې داماراتو پښتو ادبي ټولنې مرکز دېښې په نوم يوه ټولنه سازه کړه چې د الياس ټلوال ورسره پوره په پوره منډه او وهله. ترننه پورې اعجاز صېب د دې ټولنې عمومي سکرتر دے. دوی دلته ډېرې درنې او ښې المللی مشاعرې کړې چې ادبي دنيا ئې نن هم يادوي. دوی د خپلو ملگرو يو تعارفي کتاب د وړمې په نوم او بل يې د خوشحال و رحمن بابا په نوم چاپ کړی. دغه کتاب د شپاړسم جماعت د پښتو طالب علمانو دپاره پښتو اکيډمي ډېره گټور او غوره گرزولې چې ډېرې علمي او گټورې

مقالې پکښې شاملې دي کومې چې ددوی ملگرو په خپله لیکلي. یو اهم ادبي، علمي او سماجي کار چې دوی کړې هغه دا چې د پاکستان نه یې. قلندر مومند، پرېشان خټک، ایوب صابر، سعدالله خان حېران، پروېش شاهین، عبدالکریم بریالې، مطیع الله قریشی، مجبور سوراني، غازي سیال، سلیم بنگش او اسیرمنگل غوندي لوي لوي شاعران او ادیبان رابللي. که دغومشاعرو ویډیو ریکارډنگ اوگورئ نو دآورېدونکو شمېره پکښې دده نه زیاته ښکاري خو د اعجاز صېب نظامت به دا مشاعرې نورې هم یو په دوه بنائسته کولې.

اعجاز صېب دپښتو ژبې او ادب د پرمخ تګ له پاره هر وخت او هر ځایه کښې خپل صلاحیتونه پکار راوستلي او پیسه یې شنډلې خو قصه یې ګټلې.

- د هغوی د هلوځلو په برکت حسین احمد صادق، مهرونېش صدیقی، وزیر بادشاه جانان، امت بنگش او بختیار شاکر غوندي ادبي ملگرو په دوحه قطر کښې پاک پښتو ادبي ټولنه جوړه کړه. هم دې سره سره ئې دغه ملگري هم مشاعرو ته رابللي. دې نه علاوه ئې فیروز آفریدی هم په خصوصي توګه مشاعرو ته رابللي.
- په بحرین کښې یې هم د ټولنې جوړولو دپاره حامدقریشی سره اړیکې نیولې وې خودمقامي قوانینو له وجې هغوي ټولنه جوړه نه کړې شوه.
- په ویسه اټک کښې پښتو ادبي جرګه دمشناق احمدمشناق په سرپرستی کښې اعجاز صېب جوړه کړې.
- ورسره ورسره په کراچۍ کښې د اتفاق پښتو ادبي ټولنه هم صابر احمدصابر استاد په مرسته او دهغوی د نورو ملگرو په برکت جوړه شوې ده.

زما دمعلوماتو ترمنځه که ریډیو او ټي وي دلاچۍ نه څوک بللي نو د سعدالله خان حېران او زما دباباجی شاه ولی خان نه پس یې اعجاز صېب بللې ځکه چې دا دومره مقبول شوی و چې دوی به مشاعرو ته رابللو.

په متحده عرب امارات کښې د راس الخیمې ریډیو نه چې خپرونې پېل کېږي نو داعجاز صېب پکښې پوره پوره لاس وړه او هم هلته دوی دپښتو په اووه ورځنۍ خپرونو کښې یو کال پورې کار کړې دے او دا خپرونې به ټول عربستان کښې او په افغانستان او کوټه بلوچستان کښې اورېدے شوې او پښتانه دومره خوښولي چې د جمعې په ورځ به سحریولس بجې او دشیپې یولس بجې به ټول پښتانه ورته غور غور غور ناست وو.

اعجاز صېب یو ډېر خوږ انسان دے، هر چاسره ډېره په مینه ګره ږه کوي. او بیا د خپلواکي ملگرو خو دومره قدر کوي چې کله سلیم خټک په حق اورسېده نو دهغوي د کلام مجموعه د مراوي گلونه په نوم چاپ کړه او بیا ئې د خپل استاد سعدالله خان حېران کلام پټې سلګۍ چاپ کړې او دا دے نن دخپل کلام مجموعه چاپ کوي چې نوم یې ورله شور شور خاموشي غوره کړې ده.

اعجاز صېب د کال نولس سوه يوکم آيايم نه په عربستان کېنې دژوند ورځې شپې صباکوي ، دزره او دشوگر مريض هم دے ، په داسې عمر دسړي زړه غواړي چې آرام اوکړي خو هغه دچا خبره چې شوخ د خوارو زړونه دي چې چوي نه ، د اعجاز صېب حوصله لا ځوانه ده ، د هغوي مزل لا روان دے او داسې يو نابغه روزگار شخصيت دے چې داسې خلق ډېر کم پيدا کېږي . د داسې خلقو په باب له خادم بابا ډېر ښه ونيله .

چې ژوند دے ووم ، تاسو ویشته ووم په کاناو
اوس مې ځله ښکلوی د قبر کاناو

نو بايد چې مونږ د داسې خلقو قدر په ژوند کېنې اوکړوگني دآسمان نمر په گوته نه پتېږي .

په دې موقع د اعجاز صېب د شعر و شاعرۍ په بشپړه توگه تبصره کول يقينا چې گران کار دے خو زه ډېر په لنډو ټکو کېنې د هغوي د کلام ذکر خپل فرض گڼم . دوی غزل ، نظم او هائيکوليکلي .

په کال نولس سوه يوکم اويايم (۱۹۶۹) د مې د مياشتې په شلمې نېټې زمونږ د نيکه ميرولي کاکا په سرائي کېنې يو ه طرحي مشاعره کېدله چې صدارت ئې افضل رضا کولو . ما او اعجاز خټک پکېنې په وړمبي ځل گډون کولو ، د اعجاز صېب کلام مطلع او مقطع وړاندې کوم .

ستا د راتلو وعده وفا نه شوله
په ما دهجر شپه صبا نه شوله
اعجاز مجبور وه چې پښتو کېنې گېر وه
خو هغه پيغله پښتانه نه شوله

په يو بل شعر کېنې د ورورولۍ پيغام داسې اورو .

دورورولۍ مشال په لاس گرځوم
دغه رڼا به لږ او بر ته يوسم

دغزل روح تغزل ته ونيله کېږي ، لږ يې دا انداز اوگورئ .

تا چې د ښو په غشو اوویشتم
مړ ووم ه جانانه ! راژوند دے دې کړم

رقيبانو ته په ښکلي انداز کېنې داسې پتون ټپوي ،
رقيبان دې اوس دسر خبرونه غواړي
چې اعجاز ورته وهله نن پتون دے

زه د پښتو ژبې ستر نقاد او اديب م ، ر ، شفق دې رايې سره اتفاق لرم
چې د اعجاز نظم په غزل باندې دروند ښکاري لکه د احساس نومي نظم د
هغوی د ژور احساس په ښه توګه ترجماني کوي او داسې وائي چې.
ماته د وخت ختلي نمر ته ټيټېدل نه راځي
ماته د عشق او د مستۍ نه ډک غزل نه راځي
زه دا ولس په غم لرلي مرثيې ليکمه
دې نه سېوا راته په بل څه کښي ليکل نه راځي

د عشق عنوان لاندې نظم يې يو شاهکار نظم دے چې ډېر په ښکلي
انداز کښي د عشق مفهوم داسې بيان کړے.

عشق د کلهم انسانيت د ورورولۍ فلسفه
عشق د انسان د محبت او سوکالۍ فلسفه
عشق د زردار او د نادار د يو ولى فلسفه
عشق د خوشحال د ننگ و پت پښتونولۍ فلسفه

عشق د خوشحال د تورې شرنگ او د غيرت قصه ده
نه د لـيـلا او د مجنون د محبت قصه ده

د اعجاز صېب نور نظمونه لکه پښتنه ميرمن، هغه څوک وه، ارمان، جنت،
منزل، زما خوشحال او شپونکي سندره. دلوستو جوګه دي چې د طوالت له
خاطره دا هر څه په لوستونکو پرېږدم . په آخر کښي به دومره اووايم ،
چې د اعجاز غونډې له سره تېر شي
هغه خبرې زړورې کـوـي

په درناوي
سعادت سحر

صدر پښتو ادبي ټولنه لاچى

د پښتولبونه

هغه بله ورځ راته تاج انور اعجاز خټک ټلېفون اوکړو چې بشير صيب زه خپل کتاب چاپ کووم ، ماورته وئيل ، مبارک شه ، ډېر زيات خوشحاله شوم خو ډېر زيات حيران په دې خبره شوم چې وئيل ئې راته د کتاب مسوده درلېږم چې ليکل پرې اوکړې ، دا خبره زما دپاره د حېرانتيا او پرېشاني وجه ځکه وه چې زه په دې خبره لا خبر نه يم چې د چا په کتاب ليکل او خپل تاثيرات ليکل د کله نه او څنگه شروع شوی دی خو په دې خبره بڼه پوهه يم چې کله هم يو مصنف خپل کتاب چا شاعر له ليک دپاره ورکوي نو کوشش کوي چې لوئې نه لوئې شاعر ، اديب ، ليکوال انتخاب اوکړی او که لوی نه وي نو بيا خوچې کم نه کم دمصنف نه د شعروادب په ميدان کښې سينېږ وي ، پياوړی وي او پېژندونکې وي. او بله خبره دا د حېرانتياچې زه پرې لا پوه نه يم چې د بېباغلي ليکوال اعجاز صيب خپل کتاب دپاره (شور شور خاموشي) ولې او په څه مقصدماته د ليک دپاره راکړو ځکه زما او د اعجاز صيب حيثيت د شعروادب په حواله داسې دی لکه داستاد او شاگرد ، اعجاز صيب په دې ميدان کښې زما د استاد حيثيت لري او ماته لا ځان د ادب په شاگردانو کښې هم نه بڼکاري خو دا د اعجاز صيب د مينې او اخلاص او سړيتوب يوه لويه نمونه ده چې زما غوندې د ادب يې طالبعلم ته يې خپل کتاب د ليک دپاره راکړو او اوس زه د بېباغلي ليکوال د حکم په تعميل کښې د دوی په کتاب باندې خپلې ماتې گوډې خبرې اوليکم. شور شور خاموشي او بيا دا شعرونه.

ځنې سرونه مې ليدۀ په نمر خاتۀ پرېواتۀ
ځنې سرونه آخر غوڅ شو، ورته نه پرېواتۀ
غوره تېا چرته په لري وطنونو اوشی
تندر اتلو، زمونږ په کور، په هر کالۀ پرېواتۀ

د دې شعرونو شاعر تاج انور اعجاز خټک زه د تېرو ډېرشو کالو راسې پېژنم. د کوهات ضلعي لاجي کلي يو ځوان زلمی چې نن هم لکه د تېر وخت په شان به په عمر ډېر خو په زړه زلمی د پښتوادب د ميدان هغه زيرک او سترگه وړ شهسوار دے چې د ۱۹۸۰ نه واخله ترننه يې د عربوپه دې سره شگلنه او سوراره زمکه يې د يو څوملگرو سره د اماراتو پښتو ادبي ټولنې شمع په خپلو هلوځلو او منډو تررو په هر حال او هر ساعت داسې روښانه ساتلې ده چې ديوطوفان او بادوباران تنېدو له نه ده ورکړی او نن هم سره د خپلوملگرو لگياد د پښتو ژبې او پښتو ادب سرڅڼه کولوکښې بوخت دے او ولې به يې

نۀ کوی چې دی ښاغلی د میدان گټلو هنر د پښتو ادب د یولوئې پوهه اوزیرک استاد ښاغلي سعدالله خان حېران نه زده کړې دۀ ځکه خو چې اعجاز صېب څۀ هم لیکلی دی، زما په خیال یې په ټول پوره او وزن پوره په پوره دي، کۀ څۀ کمې پکښې وې هم نوماته پکښې په نظر نه دی راغلي.

اعجاز صېب د ژوند په هر اړخ لیکل کړی دي او دا هرڅۀ یې په غزل، نظم او هائیکو کښې ځانۀ کړی دي او چې هرڅۀ یې لیکلی دي نو ډېره یې خوږه او پسته ژبه کښې یې لیکلې دی چې یو عام لوستونکۀ یې په اسانه لوستلۀ هم شی او پرې پوهېدۀ هم شی.

اعجاز صېب کۀ یو خوا د ځان او جانان خبره کوی نو دخپل کورکلی د کوڅو د فکر نه هم ناخبره نۀ دۀ پاتې شوۀ او ددې سره یې د اولس غم هم په خپل زړۀ کښې لکه د روح ځانۀ کړۀ دۀ. دخپل قام اولس او د وطن غم یې تل تر تله په خپل چاپېرچل دردونه خوشحالی هر څۀ یې په خپل کلام کښې ځانۀ کړی دی خو سره د دې یې د نړۍ د مظلومانو غم هم ژړلۀ دۀ، دا ټول دیو ښۀ او پوهه شاعر نڅښې دی چې ټولې دښاغلي لیکوال په شاعرۍ کښې موجودې دي. ښاغلي لیکوال چې کله خپل جانان ستاني نو وائي.

کۀ زما جانان دې اولیدو په سترگو
درنه هیر به دجنت حوري غلمان شی
خلق وائی چې یې زړۀ راځني یووړو
خوتازه پرې د اعجاز خټک ایمان شی

او بل ځانۀ وائي،

تاجي دښو پوه غشو اوویشم
مرومۀ جانانۀ! راژوندۀ دې کرم
ستا اعجاز خټک به ولې نۀ ستاني
ستايو خوړ نظر دۀ چې زلمۀ دې کرم

او کله کله د جام، ساقی او میخانې نه هم خوند آخلی نو داسې وائي،
هغه چې جام دپاسه جام سره هم خلۀ ورکوی
داسې ساقی ته به څوک څرنګې زړۀ نۀ ورکوی

او یا دا چې،

ستا دستو خماروس ترگو اثر دۀ
میخانې کښې د جامونو ګرنگه څار شو

او بل ځانۀ کښې وائي چې،

چې څښوی شراب د مینې په نظر د مستو سترگو
په دا خوی مې ځکه خوښ دۀ دا دلبر د مستو سترگو

او چې د خپل کلی د کوڅو خبره شي نو څۀ داسې وائي،

خزانہ د تاريخونو ، دا زمونږ کله لاجي ده
آينه ده د وختونو ، دا زمونږ کله لاجي ده

دخان په حقله ښاغلي وائي،

ماته د وخت ختلي نمر ته ټيټېدل نه راځي
ماته د عشق او د مستي نه ډک غزل نه راځي
زه د اولس په غم لړلي مرثيې ليکمه
دي نه سېوا راته په بل څه کښي ليکل نه راځي

شاعر به څنگه بل څه اوليکي چي په کورکلي محلت کښي دبارودو
ډېري پراته وي، زلمي پېغلي ، ماشومان او بوداگان بي گناه قتلېږي، بيا به
شاعر نوره شاعري څه اوکړي، د شاعر خو به بيا هم داسي شاعري کوي لکه
اعجاز صېب چي وائي،

ملگرو! مانه دسرور ډکي نغمي مه غواړئ
مانه د وخت د نمرودانو قصيدي مه غواړئ
زه د حالاتو کربلا باندي ماتم کوومه
مانه ماتم کښي د خدا ډکي قصي مه غواړئ

د وطن په حقله شاعر خپل احساسات څه په دي ډول بيا نوي،
هغه آزادي چي مونږ په سرو وينو گتلي ده
دا دزنده باد په نعرو مونږ ه تل پاللي ده

هغه آزادي چي د شپونکي د خلي سندرې وه
هغه دڅيږ په دنگو غروکښي غلي غلي ده

او بل ځاي وائي،

چي پرون وه هغه نن دے
هغه ملک ، هغه وطن دے
د اسلام په نوم جوړ شوے
پکښي زور دے د خدايانو
زماډېر برکت شاه شوي
دا چي اوڅو ورو پرگوانو

د جانان د صفت او وفا سره سره ښاغلي ليکوال د دوران په غم کښي هم
بوخت دے او څه په داسي ډول گويا دے،

ملگرو! زه په داسي ښارکښي اوسم
لکه د مصر په بازار کښي اوسم

هغه د امن او انصاف غوښتنه
لکه د تېروخت چرته غارکښي اوسم

کله خپل داوړس غم او کله د خپل مزدور غم دا ټول دشاعر د ژوند هلي
خلي دی،

يوخوا بربنډلغربچي د خواړه مزدور وينمه
بل خوا غټان نشو کښي مست مخمور مخمور وينمه
خدانيکو ترې سترگي زه په بل خوا اړولې نه شم
چي دوخت ژړنده کښي دل شوه خپل جمهور وينمه

هوښياران وائي چي شاعران د قام سترگي وي خو زه وایم چي
شاعران د قام ژبه هم وي ځکه چي قام کومه خبره په ژبه کول غواړي او نه
ئې شي کولې، هغه خبره اکثر په خپلو غزلونو، شعرونو او نظمونو کښي يا
خوځي کړي وي او يايې اوکړي، هغه که فرياد وي که د سوال منت خبره او که
د وخت د ظالمانو او د سماج رواج نه بغاوت وي، هره خبره شاعر په خپل کلام
کښي په ډېره آسانه او پسته ژبه کښي په آسانه کولې شي لکه د اعجاز صېب د
يو نظم (احساس) يوڅو شعرونه زه دلته په دې حواله را آخلم، هغه وائي،

وايم چي تندرشوه، آسمان نه پرې راپرېوتلې
چاچي زماداولس شونډو نه خندا وري ده
وايم چي اور شوه، ورته چغه د غيرت جوړه شوه
چاچي زمونږ خواړو جونگړو نه رڼا وري ده

داوړس د غم سره سره ښاغلي ليکوال دنړۍ د مظلومانو نه هم ځان
ناخبره نه دے ساتلے او دنړۍ د هر مظلوم غم يې يو شان ژړلے دے.

د فلسطين او دکشمير په زمکه
خپرې توري کوي، زغري کوي
چي داعجاز غونډي له سره تېر شي
هغه خبره خبري زړوري کوي

په دې حواله داعجاز خټک صېب نظم (آختردي مبارک شه) د باربار
لوستلو جوگه نظم دے.

اعجاز صېب غزل کم او نظم زيات ليکلے دے خو غزل يې د نظم او
نظم يې د غزل نه ډېر تاثير لري، ډېره ساده او سوچه پښتو يې استعمال کړي
ده. دډېرو گرانو لفظونو، کنايو او استعارو نه هم ځان بچ ساتلے دے چي هر
سري پرې پوهېږي، په هره موضوع يې ليکل کړي دي. پاتې د هر ليکوال په
ليک کښي څه نه څه کمے وي ځکه ورته دانسان ليک وائي. دغه شان به د
ښاغلي اعجاز صېب په شاعري کښي هم څه نه څه فني او فکري خامي وي

خوماته په نظر نه دي راغلي ځکه ما په دې خپلو خبرو کېنې د تنقيدنه هېڅ کار نه دے آخستے. باقی د اعجاز صېب شعري مجموعې (شورشور خاموشي) ستاسو په لاسو کېنې ده بايد چې ورته د قدر په نظر او کتله شي او خدائے دي اوکړي چې د اعجاز صېب دا شورشور خاموشي د پښتون اولس د پوهې او نېک مرغي سبب اوگرځي (آمين ثم آمين) په يوه پښتنه ټپه دا خپلې خبرې راتولم او ستاسو نه رخصتېږم، اعجاز صېب ټول دي د سټيکي شه چې د پښتانه در سره شپاړس وڅيړنه

په درناوي

بشير احمد بشير

چنير مين

داماراتو پښتو ادبي ټولنه مرکز دبی

۳۱ مې ۲۰۱۲ ع.

د اعجاز خټک اعجاز

دوه دېرش کاله مخکې د اعجاز خټک او الياس تلوال په کوششونو د اماراتو پښتو ادبي ټولنه مرکز دبی په وجود کېږي راغله، او تر دمه ټولنه روانه هم ده او ودانه هم ده. روانه په دې معنی چې ادبي هلې ځلې يې په څه نه څه شکل دوام لري، ودانه په دې معنی چې دغرو تخليقات يې وخت په وخت مخې ته راوځي. په تیرو درې لسيزو کې دې ټولنې خپل کار ته اکېدمي گوته په خوله کړه خو داسې هم نه ده چې جولی يې بېخی تشه ده.

هم دغه د خليج اولنې ټولنه ده چې پښتو ته يې په خليج کېږي د ټولنو چل اوبښودلو. هم دغه اولنې ټولنه ده چې په خليج کېږي يې د پښتو مشاعرو، سیمناړنو او نورو ادبي غونډو بنياد ايښی دی. هم دغه ټولنه ده چې بېر د چا د مکملې سرپرستۍ نه يې خپل وجود او د پښتو ادبي ذوق په خليج کېږي ژوند ساتلی دی. زه په دې خپلو کرښو کېږي هڅه کوم چې د ټولنې دهلوځلو سړسړی جائزه واخلم او په دې هرڅه کېږي د اعجاز خټک تاند او ځپاند رول څرگند کړم.

مشاعري کول:

ټولنې ته دا اعزاز حاصل دی چې اولنې مشاعره يې په متحده عرب امارات - دوبي کېږي اوکړه او پښتانه يې دلته په اول ځل دخپلې ژبې او ادب په نامه راغونډ کړل. دغه سلسله تراوسه پورې دوام لري. اعجاز خټک يې د پېل نه تراوسه پورې د نظام او انتظام لوڼې ذمه واری په غاړه لري او دغه ذمه واری اعجاز خټک داسې پوره کوی چې په متحده عرب اماراتو کېږي ټول پښتانه ددې خبرې گواهان دي چې په کوم ادبي پروگرام کېږي اعجاز خټک نه وي نوڅه نه څه کمی به خامخا پکېږي وي.

پښتونخوا نه شاعران او ادیبان رابلل:

ټولنې د پښتونخوا نه هم خپلو مشرانو شاعرانو، ادیبانو وخت په وخت دوبي ته د راتللو تکليف ورکړی دی چې دوي راشي او په متحده عرب امارات کېږي ميشته پښتو سره اووینی او په خپلو افکارو د پښتو ذهنونو ته رڼا اوبخښی. په دې مشرانو کېږي قلندر مومند، ايوب صابر، پرېشان خټک، سعدالله خان حېران، عبدالکريم بريالې، غازي سيال، سليم بنگش، پروېش شاهين او اسير منگل چې د ټولنې په دعوت راغلي دي. د دې هرڅه په انتظام، نظامت، دمېلمنو له پاره دشوی بندوبست، دمېلمنو قدرولو او نازولو کېږي دا اعجاز صېب منډه ترره او ناسته پاسته دهرچا نه زياته وه.

سیمناړونه کول:

ټولنې دخوشحال بابا، رحمان بابا، عبدالحميد بابا، حمزه بابا او

خاطر آږيدی سيمنارونه کړی دي ، په سيمنارونو آورو لي شوي مقالې يې چاپ کړي دي او پښتو ته يې رسولي دي او ددغو سيمنارونو په راجوړولو او په کاميابۍ سره سر ته رسولو کښي د اعجاز صېب لوي لاس وه، دا هم په متحده عرب امارات کښي پښتو ته د اعجاز ځټک بخښنه ده .
دتولنې غړو سره مابنامونو تاييا کول :

ټولنې وخت په وخت دخپلو غړو د زړه غټوالي له پاره او دهغوئ دخدماتو د اعتراف په توگه ملگرو سره د مابنامونو لړۍ پيل کړه . دغه هم د اعجاز ځټک آيديا وه چې هم يې د ملگرو زړه غټاوه اوکړو او هم يې ملگری دي ته اوپارول چې په ملگرو ليک اوکړی او دغسي يې د ملگرو پام يې شاعری سره سره نثر ته هم راوگرځولو چې په نتېجه کښي يې دملگرو له خوا دقدرور ليکنې مخې ته راغلي .
مجله چاپول :

ټولنه په نزدو کښي انشاءالله د يوې خپلواکه ادبي مجلې خپرول غواړي او په دې سلسلې کښي تر ډېره حده پرمختگ شوه دے ، تراوسه پورې په دې حقله شوو هلوځلوکښي زموږ ټولو نه وړاندې اعجاز صېب روان دے
فلاحي کارونه :

اعجاز صېب نه يوازي په ادبي کارونو کښي گړندے دے بلکه فلاحي کارونو کښي هم د چا نه پاتې نه دے. دپاکستان سوشل سنټر دبی د آفس سيکرټري شپ نه واخله تراوسه پورې دغه دخبرښکړې کارونه خدائے پاک د اعجاز صېب نه آخلی . ددې خبرې گواهي دلته ټوله پاکستان کميونټي ورکولے شی .
د اعجاز صېب شاعري :

داعجاز صېب شاعری په حقله زه بغېر دخه پس وپېش نه دا وئيلے شم چې هغوئ شاعری صرف او صرف د دې دپاره کړی ده چې دپښتو ژبې شاعرانو، ادیبانو او د دې ژبې د خواخوږو سره ئي تعلق قائم پاتې شی . اعجاز ځټک باقاعده شاعری نه ده کړي اونه شاعری دپاره دومره سنجيده شوے دے لکه پورته ذکرشوو کارونودپاره چې اعجاز صېب څومره سنجيدگی اختيار کړی ده ، په متحده عرب امارات کښي خوږ پرده چې دپښتو ادبي چمن ټل لخوا شوې د رومي عالمی ادبی کنونشن د پاره ئي پوره دوه مياشتي خپل دوکان بندکړے وه. خپل گادے يې پوره دوه مياشتي زغلولے وه . بل هيڅ کار يې نه وو کړے . صرف اوصرف د چنډي راغونډولو پسې در په در گرځېدلے وه چې په نتېجه کښي دپښتو ادبي کنونشن له پاره لکونه روپی راغونډې کړې . د دويم پښتو عالمی ادبی کنونشن دپاره دراقم الحروف او فضل رحيم رحيم سره په درې ورځوکښي څلور شپېته زره روپی غونډې کړې او اويي لېرلي . دپښتوميني اعجاز صېب دقلم دميدان نه زيات دعمل په ميدان کښي زغلولے دے. اعجاز صېب ته خپلې شاعری کم او زيات معلوم دي، که

نور چاته پکښې څه کمه ښکاری نوزما په پورتنوکريښو دي لږ غور اوکړی چې د دغې کمی زیاتې سبب خو به د اعجاز صېب دغه بېخي مصروفیات نه وی؟ گني نوزه چې د اعجاز خټک نظمونه گورم ، نو ماته په دې نظمونوکښې یو توان او تواني ښکاری. که چري اعجاز صېب لږه توجه دي طرف ته هم کړي وې نو نن به اعجاز صېب د نظم په میدان کښې هم خپله ځانگړتیا په خپلو لوستونکو منلې وې . خو د دې هرڅه باو جود اعجاز صېب په نظمونوکښې دپښتنو له پاره د سماجی او معاشی انصاف غوښتنه دپښتنو له پاره نېک بختو ورځو شپو ارمان او د پښتنو له پاره د امن او خوشحالی نه ډک ژوند جوت ښکاری چې د اعجاز خټک صېب (دشورشور خاموشي) چاپ شى او پښتنو ته اورسى نو دا به د دې خبرې ثبوت وی چې د زړه مريض، دشوگر مريض، د بچوپه رزق پسې وړک سپين ږير، د خپلي شاعرۍ په کم او زیات خبر اعجاز صېب ، دپښتنو په مينه کښې يو قدم نور هم مخکښي لارو .

په درناوی

ممتاز اورکزى

صدر

داماراتوپښتو ادبي ټولنه مرکز دبی

دوبی ۲۲ می ۲۰۱۲ .

د احساس بڅری

د کتاب خپروني مسله ډېره نازکه ، مهمه او د ارزښت وړ نقطه ده ځکه چې ډېر ښه ښه لیکوالان مونږ پېژنو چې خپل ورمی کتاب چاپ کولو کښي ئې ډېره تادی کړې خوولي وروستو پرې بیا پښېمانه شوی او له مارکېته او د ملگرو نه یې بیا د واپس اخستو هڅې کړې او ځنې لیکوالان داسې هم لکه سعید گوهر ، صدیق پسرلې ، شمس القمراندېش، خېرمحمد عارف یا سعدالله خان حېران چې په مناسب وخت یې کتابونه خپاره نه کړل ، د فکرو فن نه یې د خپل عصر لوستونکي محرومه پاتې شول . په مطبوعاتو کې رانغلل ، څیړنې پرې اونه شوې چې له سوبه یې په خپل وخت ډېر اړخونه په تیارو کښي پاتې شول او هغه مقام یې په برخه نه شو کوم یې چې حق ووځکه ترېنه ډېر په وړاندې لاړل . د ژوند غوښتنې بدلې شوې وې او د نوی کهول ترجیحات نور شول. دې کښي شک نشته چې ښه تخلیق هر حالت ځان ښکاره کوی خودا هم حقیقت دے چې وختونه غواړی اوبیا دا خبره هم دیاد وړده چې د هر وخت دفن خپلې تقاضې وې او خپل ارزښتونه او بیا په وخت نه خپرېدو کښي که یو طرفته له خپلو نیمگړتیاؤ نه تخلیقکار خبر نه شی نو بل طرفته د اسلوب او دافکارو د غلا امکانات هم موجود وې چې وروستو ترېنه نورې ستونزې راولاړېږي.

ښاغلی تاج انور اعجاز هم چې هر څه وجه وه خو په خپل مناسب وخت یې خپله شعری فنپاره خپره نه کړه . هرڅو که په دوی کښي د پښتو ژبې د خدمت په لړ کښي ادبي هلې ځلې کوی خونن به یې دیو تخلیفکار په صفت نور هم ادبی قدوقامت لکه دچنار لوړ وے.

ښاغلی تاج انور اعجاز تقریبا ۱۹۷۰ نه تردې دمه ۲۰۱۲ پورې دوه څلوېښت کاله کېږي چې شاعری کوی که چرې دوی د ۱۹۸۵ نه تر ۱۹۹۰ پورې کتاب خپور کړے وے نو نن به یې دویم څه چې دریم کتاب هم تیار وے او په ادبي حلقو کښي به دده په فن او افکارو له مختلفو اړخونو بحثونه شوی وے . له خپلو خوښیو او نیمگړتیاو نه به خبر وے او اوس هم د مواد په اعتبار دغه مجموعه شور شور خاموشي چې څومره عرصه واخسته ، هغه ضخامت هم نه لری. د دې علت هم دا دے چې کله په یو ښه کښي اوبه ولاړې وې نو ناولې شی او چې کله د وتو لاره ومومی نو بیا تازه او نوی اوبه ورته راماتې شی هم دغه مثال د شاعری یعنی د ادب هم دے چې د یو کتاب خپرېدونه وروستود بل تا بیا شروع شی .

دیوڅو تمهیدي خبرونه وروستو چې شور شور خاموشي په موادو نظر زغلوو نو بیا وئیلے شو چې په دې مجموعه کښي په بنیادی توگه دوه ژانرونه

غزل او نظم پکارول شوی دي چې دواړه ژانرونه خپل ځان کښې څوڅو نمونې لری . فکری حوالي سره انقلاب ، د پښتنی ټولنې ستونزې او مینه یې بنیادی موضوعات دی . په انقلاب یې مزاحمت روایتی دے چې لهجه یې ډېره علاقائی شوي ده چې له کبله یې فکر په هنر دروند ښکاری . غزل یې د خپل وخت په چوکاټ کښې روایتی نه دے . په ټوله مجموعه کښې یې خارجی احساسات ، میلانات او واقعات په اندرونی وارداتو او جذباتو غالب شوی . اندازي په غزل کښې هم ترډیره حده نظم ته ورنژدي دے . څوکوم وخت کښې چې دغه شاعری شوي دهغه وخت په حواله چې دپښتو په شاعرۍ کښې به زیاترذکر د گل و بلبل او د جانان دبی وفایی وه، ښاغلی تاج انوراعجازپه شعوری توگه ځان ترېنه ژغورلے دے اودغزل لهجه ئې دلاچی لونگ په ځائے د غوڅوښوندو ده چې لوستونکی په دې نتيجه رسوی چې ښاغلی تاج انوراعجاز خپل ټول صلاحیتونه دخپل قام دښېگری دپاره دبیداری په نقطه مرکوزکړی وو چې په څنگ کښې ترېنه د ژوندانه نور حسین او رنگین تصویرونه تپ پاتې شوی دی چې د شعوربرخه په کښې د لاشعورپه مقابل کښې زیاته په نظر راځی او د فن په ځائے پکښې مقصدیت څرگند ښکاری . دا خبره هم ده چې فن مقصدی هم کېدے شی خو د خارجی چاپېرچل مقصدیت کله هم د فن بنیادی ارزښت نه دے پاتے شوے ، د فن یوخیل قدر وی چې طویل بحث غواړی خوولي بیا هم ددې مجموعي اهمیت ځکه شته دغه د ذوق یا روحانی خوشحالی له پاره نه بلکه فقط دپښتون قام دبیدارولو له پاره مختلفو مرحلو نه راتېره شوي ځکه خوددې مجموعي معنوی آړخونه مونږ په تلوسو کښې دآچولو په ځائے نېغ په نېغه د قوم پرستی تحریکونو ته چمتو کوی او د ټولنې د یو ذمه داروگری شعور رابخښی په دغه حواله څو نمونې :

(نظم ----- احساس)

ملگرو ! مانه دسرور ډکي نغمي مۀ غواړئ
مانه د وخت دنمرودانو قصیدې مۀ غواړئ
زه د حالاتو کربلا باندي ماتم کومه
مانه ماتم کښې دخنډا ډکښې قيصي مۀ غواړئ

(نظم ----- منزل)

چـي مـي لار تـيـارۀ تـيـارۀ وـی
پکښـي هـم وـی گـرنگـونـه
شـل زـمـونـږ دـي پښـي لاسـونـه
داسـي حـال کښـي بـه ملگـرو!
مـونږ اورسـو مـنـزل تـه ؟

ملگرو! زه په داسي ښارکښي اوسم
لکه د مصر په بازار کښي اوسم

خُني سرونه مي ليده په نمرخاته پړواته
خُني سرونه آخر غوڅ شو، ورته نه پړواته

فيصلي زمونږ د كلي چي پردي كړي
دغه جر زمونږ د ټولومسلو د

مونږه په سره اوركښي ژوندون له ډېر ناكامه كوو
طمع د ننگ چي د بي حسه وده قامه كوو

دكلام له كوتلي مطالعي څخه وروستو لوستونكي په دې نتيجه رسي
چي د كلام لهجه او ژبه د نن دورد لهجي او ژبي سره ډېر توپير لري، پخواه
به دشعري صنعتونو (صنائعو بدائعو) استعمال په بيل ډول كېده او د ننني دور
دشعر ژبه تخيلي او مكمل استعاراتي ده . دې مجموعي كښي كه هرڅو د
شعري تركيبونو استعمال كم د څومجموعي طور سره يي په لفظونو كښي
فكري صداقت ئي غزوني كوي، د جذبي شدت او د احساساتو اظهار كښي
اعتدالي امتزاج په مناسب ډول خپلوكښي غاړه غړي شوي او په لاسي كښي د
بناغلي سعدالله خان حبران د فكري مكتب روښانه مستقبل له پاره د پښتون قام
بيدارولو بڼه هڅه ده خو جزوي طور باندي فكري سطح باندي پكار ده چي ننني
پښتون ليكوال ته چي لږ سوچ وكړي چي پښتون قام بي حسه د نه رور نا
هرگز داسي نه ده پښتون قام ته ليدارانو كړي څه دي رښتيا دا دي چي زمونږ
قام بي حسه نه بلكه نن گياله د ، دغسي د جمهوريت نظم كښي د اختلاف
گنجائش شته د څو بيا هم پردې مجموعه كښي ډېرفني نمگړتيا باوجود زه دا
خبره په وثوق سره كوم چي بناغلي تاج انور اعجاز هم په غزل او هم په نظم
كښي نه خو د چا تقليد كړي د څو نه يي د چاپه پل باندي پل ايښي د ،
هرڅه چي دي د خپل كلام پېژندگلي يي خپله ده .

خالد پښتون
۱۸ اپريل ۲۰۱۲ء
كوهاټ

اعتراف

چرته زه ، چرته شاعري لکه وريژي او د منجا زامن ، هم داسي قصه زما دشعروادب ده. دا هرڅه اتفاقاً شوی . زمونږ پوره کورنۍ کينې هيڅ داسي يو مشر نه دي تېر شوي چې هغوی په دې جرم ککړ شوی وي . زما دومره يادېږي چې زمونږ يو ماما صديق چې يو سماجي انسان و، هغوی به ماته په وړيکتوب کينې في البدیه شعرونه ونيول ، کېدې شي چې د هغې اثر لاندې ما هم په شعرونه شخوند وهل شروع کړی وي ، لږ چې د خوانۍ عمر ته اور سيدم يعني هغه وخت په لسم جماعت کينې طالبعلم وم چې زمونږ استاد محترم سعدالله خان حيران راباندې په زور دشاعري ستر مات کړو او داسي چې په کال ۱۹۶۹ کينې د گلستان پښتو ادب لاجې د اهتمام لاندې طرحي مشاعره ټاکلې شوې وه ، زه او زما همخولي شاعران پکينې هم بللې شوي وو ، ما هم پکينې خپل مات گود غزل پېش کړو ، زما دومره حوصله افزائي اوشوه چې هغه ورځ ده او دا نن ورځ ده چې که خپله که هيڅ شعروادب په الف ب پوهي نه شوم خو مشاعري او ښوښو شاعرانو سره مي ناسته پاسته تراوسه پورې جاري او ساری ده. يو ملگري راته وي چې ستا دپاره ما دواڼي راوړي ده کېدې شي چې دا مشاعرو نه قلاړ شي ، ټول عمر دي په دوخوشو کارونوکينې تېر شو. ما ورته وي چې زما دا بيماري ډېره زړه شوې ده، کېدې شي چې ستا په دې دواڼي زما شمر اونه شي . رښتيا خبره دا ده کومې پښتو زه په ټولي ادبي نړۍ پېژندلې يم او دومره به ما پښتودپاره څه نه وي کړي لکه څومره چې زه خپلې پښتو شته من کړې يم گنې پکار خو دا وو چې په دوه څلوېښت کاله کينې ما ډېر څه ليکله او پښتو ته جولی کينې آچولې و ځو زه دا اعتراف کوم چې زه دخپلې پښتو يو غټ مجرم يم او دومره مودې پس ايله بيله يو دخپلې ماتې گودې شاعري مجموعه وړاندې کوم او هغه هم د يوډېر مخلص ملگري بلکي د يو ورور په ډېره ټينگه وينا دا مجموعه وړاندې کوم گنې زما هيو دا خيال نه و چې زه به هم چرته په ژوندکينې دا څه چاپ کړم . الله تعالی دي زما دغه ورور ته لوي اجرورکړي چې زما شاعري يې د چاپ جوگه اوگنله .

دگران مشر م، ر، شفق صېب، زما دتورو ځنوپار سعادت
 سحر صېب، زما غار يار بشير احمد بشير، دمسافري دژوند د تودو سرو
 ملگري اوزيرك انسان ممتاز اورکزئ صېب او زما دبي مخه بي سټه نقاد
 ملگري خالد پښتون دليكونو چي زما كلام يي ادبي دنيا ته رسولو ناکام اوکړو،
 ډېر زيات ممنون يم گڼي چرته زه او چرته دا شعرونه چاپ کول داسي ناممکن
 غوندي کار وه خو دا هرڅه چي دي، يوزما يو داسي کوشش دے چي هيڅ داد
 نه غواړم خويس دومره چي کپدے شي چي زما كلام څوک اوگوري نو دخپل
 کلام چاپ کولو هڅه به ضرور اوکړي او دا به زما دپاره يو لوئي داد وي .

په درناوي

خاوري اعجاز خټک دوبي

۷ جولائي ۲۰۱۲ء

جنت

۱۹۷۶ء

زړه راته وي راځه ددي دنيا جنت ته لار شو
هلتنه د خپلو ارمانونو ارمان اورپژوو

ما وي چي تا ددي دنيا جنت ليدلې دے څه؟
وي چي جنت څه وي؟ په خپله خوښه ژوند تېرول

ما وي چي دا جنت به چرته وي راوړي بڼايه
وي چي راځه چي درته لاري د جنت اوبڼايم

زه په مزه مزه روان شوم د جنت په لوري
څه گورم لار کښي مي يوه لوړه غونډۍ اوليده

ما وي چي داغونډۍ دڅه ده دومره دنګه لوړه
وي چي هم دي غونډۍ دلاندي جنتيان اوسپړي

ما وي چي دغه خلق دي جنت ته څنګه راغلي
نوماته خپل په غورکښي داسي ګڼګوسه اوکرله

وي د ضمير لوري غونډۍ نه غورځېدلي اول
په پټو سترگو دي جنت ته رسېدلي دي بيا

د ژوند بازي هم دغو خلقو همېشه ګټلي
دا بي ضميره خلق ځکه جنتيان يادېري

دوي ته روا او ناروا ګوره يو شان ښکارېږي
دوي ته والله که بل انسان خو څه انسان ښکارېږي

د بل په غوښو څاربه شوی، غرمېدلی دی ډېر
دا په شرابو لمېدلی، پرسېدلی دی ډېر

ته هم که غواړې چې ددې دنیا جنت ته راشي
نو د ضمير لورې غونډې نه ځان گوزار کړه اول
ته به په خپله دې جنت ته بهې منته راشي
وخت به دې خپله جنتی ددې دنیا او منی

تاته به خلق په هره لاره سلامونه کوي
ستا په هر ځای به خلق ډېر ډېر عزتونه کوي

تاته به خلق بيا ووتونه ښه په جار درکوي
هر حکومت به تاته خپله اقتدار درکوي

ته به په خپله جنتی ددې دنیا يادېږي
او پس له مرگه ښه سره به په دنیا يادېږي

ستا وروستو مخکېني قطارونه د موټرو به وي
ستا حفاظت ته اهتمام د برېښو به وي

ما چې د زړه دغه رنگينه قصه واورېدلې
ماوې چې له زماساده زړگي او غوليدې

دغه چې تاو ته جنت ښکاري، جنت خونه ده
دلته خو يو انسان آقا، نور غلامان دي پکېني

ورځه ورځه دغه جنت دې هغه چاته يوسه
چې د ضمير په بدل داسې جنتونه غواړي

زما جنت د هر انسان د خپلواکۍ نوم دے
دې تا جنت د يو انسان د غلامۍ نوم دے

زما جنت خو د يو بل نه زارېدلو نوم دے
دې تا جنت د يو انسان د پرزولو نوم دے

ماچي له خدايه كوم جنت غوښتې آ دا خونه دے

دغه جنت دې هغه چاته يوسه
چي د ضمير په بدل داسي جنتونه غواړي

۲۰ اگست ۱۹۹۰ء دوبي

.....***.....

احساس

ماته د وخت ختلی نمر ته ټیټېدل نه راځي
ما ته د عشق اودمستی نه ډک غزل نه راځي
زه د اولس په غم لړلی مړیې لیکمه
دې نه سپوا راته په بل څه څه لیکل نه راځي

ملگرو! ما نه د سرور ډکې نغمې مه غواړئ
ما نه د وخت د نمرودانو قصیدې مه غواړئ
زه د حالاتو کربلا باندي ماتم کوومه
مانه ماتم کبني د خنداډکي قصي مه غواړئ

منم چي ستاسو زړه رنگین رنگین شعرونه غواړي
ماته خولي خولي مزدور ګراچي مخکې شي
وايم چي تاسو ته مې شونډې زلفي اوستايلې
راته بدخل د خپل اولس د بي وسي مخکې شي

داوچي شونډې چي وختونو ترې خنداوړي ده
د خوار اولس دشونډو کومي رنگيني اوستايم
ملگرو! وایئ چي مستي او که ماتم اوستايم
تلسو خوشحال کړم او که خپلي بي وسي اوستايم

يو خوا بربنډ، لغړ بچي د خوار مزدور وينمه
بل خوا غټان نشو کبني مست مخمور مخمور وينمه
خداييکو ترې سترگي زه په بل خوا اړولې نه شم
چي د وخت ژرنده کبني دل شوه خپل جمهور وينمه

وايم چي تندر شوه، اسمان نه پرې راپرېوتلې
چا چي زما د اولس شونډو نه خدا وړېده
وايم چي اور شوه، ورته چغه دغیرت جوړه شوه
چا چي زمونږ خوارو جونگرو نه رڼا وړېده

زۀ یوشاعریمه چي چرتۀ څوک سلگي اووهی
 زما په زړه کښي د آهونو د ندوکار جوړ شي
 وخت چي د چا د ارمانونو مری اوخړپوی
 ورسره سم زمپه زړۀ کښي ویر نټلر جوړ شي

زما شاعری ده، د اولس د سوکالي لۀ پاره
 زۀ خولیکل کوم د ژوند د خوشحالی لۀ پاره
 زۀ خپل غزل ته چرتۀ یمه گډولۀ نه شم
 نه شم کولۀ شاعری د خرمستی لۀ پاره

۱۹۷۶ء لاچی

.....***.....

تکل

د بنائيسټ او د بڼکلا په کلو گرځم
پکښې مينه او وفاگانې لتومه
رنگينۍ چې د نظر کچکول کښې راوړم
تصويرونه ترې د بڼکلی جوړومه
تخيل چې زما مست شې نو اوخاند
ځان سره ټوله دنيا اوخاندومه
داسې وخت کښې مې احساس راولړزېږي
څو شعرونه پرې د سوي زړه ليکمه

کله کله چې د ژوند بازار ته لاړ شم
لوټ په بيعه انسانان پکښې خرڅېږي
ما سودا د خپل ضمير پکښې کوله
وي چې دا دلته پرېمانه ملاوېږي
نور استون شوم خپل تندي ته مې تق وړکړو
ما وي دلته کښې خو مړه خلق اوسېږي
سر ټوب نه دلته خلقو لاس وينځلي
بس چرې د ظلم يو په بل گڅېږي
بيا راوان شم، د احساس په نيلى سور شم
وردننه په سپين کور شم د پيرانگانو
ما وي خپر د امن غواړمه له تاسو
اے د امن دعوه گيږو انسانانو
فلسطين او په کشمير کښې چرته اورئ
دا بي وسه شان سلگۍ د مظلومانو

د غيرت کور مو کابل شو لوتي لوتي
ککړۍ پکښې الوځي د ځوانانو

بی نوا بیا د قامونو کور تہ لارم
 ما وی امن پسی دلتہ یم راغله
 خو افسوس هلتہ قصہ خہ اپوتہ وه
 هر کمزورے وه لبوانو پرزولے
 دلتہ مور د امن مره خو لا پخوا وه
 دا لا چا وی چي مظلوم دے چا ژرلے
 د کمزورو دلتہ حق د ژوندون نشته
 د ژوندون حق یی هیچانہ دے منلے
 سوداگانی د یو بل پکینی کبدلی
 دا قصی می هلتہ دپری اورپدلی

نو بیا راغلم خپلی خری پښتونخوا ته
 ما وی خان که په دنیا پېژندل غواری
 نو راوینش شئ گنی وخت به داسی راشی
 هیخ به نه شئ که بیا دپر خه کول غواری
 حق غوښتے نه شی په زور اخستے کبری
 نو راپاخئ که خپل خان مو گتل غواری
 گوری نه چي د برلین دپوال راپربوت
 نور به خه نمونه تاسو لیدل غواری
 دکوریا خلق هم گوره یو خاے کبری
 د تړون رسی به کله نیول کبری

د نړی د واقعاتو سبق واخلي
 دا ترخو به تاسو خپله کښي جنگېږئ
 هر بابا درته ویلی دا صفا دی
 که وینن نه شوی پښتو! گوره ورکېږئ

آگست ۱۹۹۰ء دوی

.....***.....

د شیونکی سندرہ

خُنو واورپدہ کانہ شُو
خُنی پوہ پری ھو نہ شُو
لر او بر کنبی اورپدے شُوہ
د شپونکی د خلی سندرہ
چی چا واورپدہ کنہ؟

وی چی خدای پاک پیدا کری
پہ خیل فضل پینتانه دی
گران پہ ما چی لہ ہر خہ دی
د مودو راسی وده دی
بس ھم دا راوینہ وومہ
لپونوی د خلی خبری
چی چا واورپدی کنہ؟

تر آتہ سوہ کالونو
چی یی راج کرلو پہ زرونو
د پینتون پہ نوم تر عمرہ
یادولو تارخونو
ھغہ قام راپارومہ
ورتہ خان وریادومہ
د شپونکی د خلی سندرہ
چی چا واورپدہ کنہ؟

د خپل زوره خبر نۀ دی
 گنې نۀ دی دومره مری
 بنۀ سادۀ دی بنۀ سپین زری
 دا څوک نۀ غواری هیڅکله
 چې دې وین شې دا وگری
 دنیا اوخته سپورمی ته
 دوی په خپله کبې اخته دی
 وې چې دوی بس پوهه وومه
 سریتوب ورتۀ بنایمه
 د شپونکی د خلی سندرہ
 چې چا واورېده کنۀ؟

چا چې واورېده روان شو
 نۀ په ځان نۀ په جهان شو
 ځنو وې چې کافران شو
 ما وې بنۀ مسلمانان شو
 د ایمان خاوندان شو
 خو نۀ دا یې چې اووې
 د جنّت تېکۀ داران شو
 نۀ یې دا خبره اوکړه
 چې اسلام ته خطره ده
 بس همدغه څو کسانو
 د شپونکی د خلی سندرہ

دا سندرہ تل وئیله
 خپلواکی د خپل و خالقو
 مونږ په خپله خاوره غوړو
 دا وطن مو پلار نیکونو

پہ ســرو وینو دے گــتے
 نن پیرے گپدہ راجہ ولی
 خو پیرانگہانو خو لبوانو
 نو مونہ دا نہ شو ز غمے
 چہی بہہ دوی تپکداران وی
 پکینہی مونہ بہہ خواران وو
 بس ہم دا نہ شو کولے
 خان تہ حق غوارو پہ نہرہ
 خویو یوہ خبرہ واورئ
 کہ یو خان نہ شو ملگرو
 لاس بہہ مــرورو
 بیبا بہہ ژارو

.....***.....

زۀ او تۀ

تۀ دې ورځ په ورځ غټېږي، زۀ چې خوار یم لا دې خوار شم
تۀ خووینې دخپل قام څښي، زۀ دې هسي گهنګار کړم
دا لا څرنګي انصاف دے، داسي ولي اخر کېږي
زۀ په دې خاوره پيدا یم، ولي بيا دې هم غدار شم

ستا بچي دې سبق وائي، په لندن او امريکي کښي
او زما بچي لګيادی، څپر لاندې مدرسي کښي
ستا بچي چې دلته راشي، پاتې کېږي به بنگلي کښي
او زما بچي به ناست وي، څو کيدار يې دروازي کښي

دا لا څرنګي قصه ده، چې لنډېږي نۀ اوږدېږي
دا څۀ داسي ماشوره ده، چې وړانېږي نۀ سمېږي
د مغرب خبرې دلته په مشرق کښي چې چلېږي
دا زما نېستې به دلته، خدائيگو کله نه غوڅېږي
دا تۀ تۀ يې او زۀ زۀ یم، دا قصه چې ختمه نۀ وي
دا د ځان ځاني خبرو دېدېه چې ختمه نۀ وي
د زورگيرو په دې زمکه، دېدېه چې ختمه نۀ وي
ستا په سر کښي دا زما د سر سودا چې ختمه نۀ وي

ستا به سر ته خطر ه وي، همېشه به زۀ په دار ووم
ستا خوښه به حرام وي، زۀ به هم په هارۀ ناتار ووم
تۀ به دغسي څرېږي، زۀ به هم دغسي نادار ووم
دغه زمکه زما مور ده، زۀ به تل ورځني ځار ووم

دازما او ستا خبره د آقا او د غلام ده
تہ هوس يي په مخ کړے، ستامقصد عيش و ارام دے
ستابه لاس کښي چي زه وينم، د غريب دوينو جام دے
ماته ژوندزماپکار دے، دا زما د ژوند ناکام دے

چي لندن او امريکي کښي تہ زما سودا کوے شي
څنگه ژوند به بيا له مانه په دې مخکې تېروے شي
زه به مينه ټول په ټول شم، که ته داسي هم کوے شي
خپلواکي د پلار په وينو که گټلے راکوے شي

تہ مي سر ټيټول غوري، داسي کله زه کوے شم
ما که تہ آخستل غواري، نو زه کله خرڅېدے شم
که تہ ما خپلول غواري، نو زه مينه درکوے شم
که جنت جوړول غواري، نو زه مينه درکوے شم

دلته سرديو انسان دے، هلته تاجور کړے دار دے
تاجور کړے لا زمونږه په سرونو اقتدار دے
خو که وطن جوړول غواري، دا وطن به ټول جنت شي
زه او تہ به جنتي شو، په نصيب به مو راحت شي

.....***.....

مینه او وطن

ما به ترخ کښي کتابونه وو نیولی
پاس په بام یوه جینی به وه ختلي
زه چې تلم په کومه لار به مدرسي ته
دي خنډل به راته پټ پټ غلی غلی
ما به وي چې لا وړه ئي نه پوهېږي
زما لار کښي یه جینی! ځله اودرېږي

دي به هره ورځ په گټو زه ویشتم
دي به خامخا مدام داسي چېرلم
د دنیا او مافیه ها نه ناخبره
دي به ماته زه به دي ته خنډېدل
ما وي هسي نه خبره دا د نياشي
دغه خلق به دښمن زما او ستا شي
دي به وي چې زه لिला ته مي مجنون يي
زما زړه او زما، ځان زما ژوندون يي
دي وي زه که څه پروا ددي دنيا کړم
بس یو ته، زما د سوی زړه سکون يي
زه په دي او دا په ما به نازېدله
هيڅ په سود او زیان د ځان نه پوهېدله

دا جینی چې ورو په ورو رالوېدله
چم گاونډ کښي ډېرو خلقو او غوښتله

بي زمانه يي څوک خوښ په دنيا نه وو
ما هم ځکه دا په مينه اوکوئېدله

نو روان د ژوند په لار غاړه غړی شو
خپل خپلوان مو د واده، په تياری شو

د واده نېټه مو راغله، رانزدې شوه
آخر ناوې شوه، ډولۍ کښې کښېناستله
مور او پلار په دعاگانو دا رخصت کړه
په سندرې کښې همزولو اوسنائيله
په جامو کښې نن دا کله ځانېدله
سړې ډولۍ کښې زمونږ کور ته چې راتلله

په حجره کښې درزاهار وۀ، د ډولونو
يو باران وو نن په ما د سرو گلونو
چې يو غږ شو هلته شابه زلمو پاڅی
ضرورت دے نن وطن ته د سروونو
گني هسې هم بي نومه بي نشان یی
په تاريخ کښې که ياد شوی سربازان يي

ما وې نن مې چې وطن ته ضرورت دے
دا يم وراغلم چې زه ورنه قربان شم
ما وې نن مې په وطن شوے يلغار دے
که دا اونکرم نو ورک به له جهان شم
ما وې مينه، وينه دواړه به ترې څار کړم
غابښ به مات د هر غليم د هر غدار کړم

دوبی ۱۹۷۴

.....***.....

زما وطن

چی پروں وہ، ہغہ نن دے
ہغہ ملک، ہغہ وطن دے

ہر چا اوخورو کۄ ہر خو
ولی بیا ہم دپر شتہ من دے

د اسلام پہ نوم جو شے
پکبئی زور دے د خدایانو

زما ہر برکت شاہ شی
دا چی اوخورو پرائگوانو

زما لاس کبئی چی توپک دے
او د امن کرم غوبنتہ

مپر تون بانڈی چا کری
دل کرم د سر ساتہ

دا خو داسی رنگ قصہ دہ
چی مجنون یم لیل غوارم

داسی حال کبئی زہ ملگرو
د وطن سن سندرے وایم

۲۱ اگست ۲۰۰۰

.....***.....

پښتنه مېرمن

چې يادېږي همتناکه، حياناکه، مينه ناکه
پښتني غوندي به بنځه په دنيا کېني څوک پيدا که

شي د غوا غوځل نه ستړي، په کټوي کړي لاس ورپوري
د روټو ټبا کړي سمه، بيا تنور سره به ئي گوري
يوخواکړي، بل خواپشي، اے ميراته شي اے کوري
اے آخته په نري رنځ شي، کړي بچو ته ستغي سپوري
د سحر نه تر ماښامه، کوي داسي چارې نوري
په دنيا کېني چرته وي به داسي بله زورناکه
چې ستائينه د عظمت يې په داخوي ټوله دنيا که
نکچه خښتو په کور کېني دا د حسن شهزادگي وي
د حيا په لويته کېني يوه ښکلې ښاپېري وي
داپه کور کېني راحصاره لکه بنده چې هوسي وي
هيڅ په خوند د ژوندانه که پوهي دا د زندگي وي
دپښتون لکور مېرمنه، د خوند د پښو څپلي وي
دا مظلومه حقيقت کېني يو نامه د بندگي وي
که هر څو ډېره زورېږي، دا نه اف کوي نه اه که
په دنيا کېني چرته وي به داسي بله همتناکه

چې خوندیې غره نه راشی، ورته داسې دا خدا که
 بیا جاجوس په منډه راوړي، ورته دا ځکه پيالو که
 ستومانی د ټولي ورځې په یو دم ئې دا فنا که
 تیر، لور ورنه سنبال کړی، ځکه دا ورته پيالو که
 دا رنگ مینه، خدمتونه د خاوند همیشه دا که
 په دنیا کښې چرته وی به داسې بله همتاکه

دایې لاس وپینې چاپی کړی، تر هغې چې دابنه دمه شی
 دپښتون لکور مېرمنې، زړه بیا هغې وختې ښه شی

.....***.....

اعلان

د سحر نہ تر مابنامہ
 شپہ او ورخی بہ لگیا وی
 کروندی او اوبہ خور بہ
 دہ پے وچ اوکرس بدلی
 وجود ہرہ ورخ کولو

دا سپین زیرے ہر سحر بہ
 لہ خپل کورہ راوتلو
 چي مابنام بہ کور تہ لارو
 چرتہ سپر نیم ورہ بچو تہ
 پہ خیرن خادر کنبی یورو

خداے بچی وو دپر ورکری
 ژوندی خہ وہ یو دوزخ وہ
 پکنبی دا بہ سوزدلو

پہ دلو دلو غنم بہ
 د خان کور تہ یی لپرلو
 خو دہ پہ خوار قسمت کنبی
 یو چپہ وچہ پوی وہ

یہ وہ ورخ سحر وختی چہ
 کالہ دا راپاڇپ دلو
 شہزادگی د ژوندانہ تری
 لری لاره هغه خاے ته
 چي تري بیرته هغه خاے نه
 هیڅوک بیانه دی راغلی

نو ملا صېب د جماعت نه
 دا اعلان اوکړو ملگرو!
 چي د برکلی خانانو
 هغه خوار غریب نوکر یي
 ماسپینین لمانځه نه وروستو
 دده خوار به جنازه وی
 دا به خاورو ته سپارے شی

جنازه چي د سپین گل کاکا
 له خپل کوره راوتله
 خپلو لونو او خاامنو
 ورته سقاط کښي خپلي اوښکي
 تویولي او لېرلي

دا د هغه چا نوکر وه
 چي په کور کښي هره شپه به
 خرمستی دی چي کپدلي
 خو دده خوارو بچو ته
 سپوري ستغي او دیکي وي

هغه کور د لوی خان وه
 هلته تل شراب کباب وو

دغہ کور دیو غریب وہ
دلّہ لورہ، دلّہ تہ تہ

د غریب سری پہ کور کبھی
وچ سوکرک تشی شوملی وی
پپر خامن او پپر لونی
دا یی لویہ سرمایہ وہ

.....***.....

دا خوک دے؟

پہ زرو لارو روان دے
عجیبہ غونہ دی انسان دے

نہ خبر لہ خیالہ خانہ
نہ خبر لہ دی جہان دے

دا چہی چرتہ گتہ گوری
نو ختالے تر اسمان دے

کہ یہ ہاتہ کار اونہ شو
بیبا پہ بل خوا دا روان دے

وروستو مخکینی ہیخ نہ گوری
نہ پہ سود او نہ پہ زیان دے

کہ تا غورہ گوتہ ورکرہ
نو بیبا تا خنی قربان دے

خہ چہی زرہ ورتہ اووائی
ہغہ کار پسہی روان دے

زور دے خو بیبا ولی؟
دورور مرگ ورتہ اسان دے

پہ ترخی دا نہ پوہیری
خوئی یی دا رنگی خہ بل شان دے

پہ خبرو دے کہ پوہہ کری
نو بیاسخت لکہ سندان دے

خو افسوس چہ نہ پوہیری
بس یو دا پکبئی نقصان دے

گنی عقل، فکر دپر ہم
خداے ورکرے بنہ پرممان دے

دا پہ خپلہ خان تہ سپر دے
دہ بل شانہ گزران دے

دہ چرت نہ خرابیری
خوک سپورمی تہ کھ روان دے

دا چہ اورسی پنجاب تہ
بیایاد شوے دا پہ خان دے

کہہ دا لار شی کراچی تہ
خلق وائی چہ پتہان دے

دا پہ خپلہ ہر خہ، ہر خہ
دا پہ ما بانڈی دپر گران دے

چہ زما دقام زلمے دے
زما روح دے، زما خان دے

.....***.....

آزادی

هغه ازادی چې مونږ په سرو وینو کتلې ده
تش د زنده باد په نعرو مونږه تل پاللي ده

هغه ازادی چې ماوې جوړ د امن کور به کړم
هغه مې له سره نه لیدلې، نه موندلې ده

هغه ازادی چې مونږ د سر په بدل غوښتي ده
هغه اقتدار دپاره مونږ نیمه بایللې ده

هغه ازادی چې خوشحالی اوسو کالی راوړی
هغه هره ورځي هره شپه مونږه ژړلې ده

هغه ازادی چې د اغیارو منت باره ده
هغه خونن ځکه دم ختلې، ساه راښکلي ده

هغه ازادی چې د شپونکی د خلې سندرې شي
هغه د خپیر په ډنگو غرو کښې غلې غلې ده

هغه ازادی چې مونږ ته زېږې د سحر راوړی
هغه تورو شپو کښې د حالاتو مونږ لیدلې ده

هغه ازادی چې مونږ یې غواړو ولې نه رایی
هغه بیا له سره د سرو نو قربانی غواړی

هغه ازادی چې مونږ یو موټی، یوه خله کړي ټول
هغه بڼه په زوره ترانه د افغانی غواړی

هغه ازادی چې ټول وطن پرې مینه مینه شی
هغه د اعجاز غوندي سر تېره لېونی غواړی
۱۴ اګست ۱۹۹۷ دوبي

.....***.....

منزل

چي مي لار تياره تياره وي
پکينبي هم وي گرنگوننه

شل زمونر وي پينبي لاسونه
او په سترگو هم رانده وو

دا سي حال کينبي به ملگرو!
مونږه اورسو منزل ته

که زمونږه دغه حال وي
دا خو دوه پنځوس کالونه

داسي زرکاله که تېر شي
مونږ به وايو چي روان يو

خپل منزل ته به رسېږو
ولي دا به زمونږ خيال وي

حقيقت کينبي به ملگرو!
دا به تش د خوب ليدنه وي

هغه ملک چي مونږ گټله
په يو نوم د دين اسلام وه

مونڙ پري داسي ڪاني اوڪري
جماعتون نه مو مورچي شوي

او کورون نه مقبري شوي
مونڙ يو بل ته نڀي توپي

تل د کفر دي نيوولي
نه پاڇه مسلمانان شو

نه خو پوخ زما ايمان شو
داسي حال ڪنهي به ملگرو!

ڇنگه يو موٽي او يو خان شو
تش د خلعي په ڌو ڌو

ڪه پاڇه مسلمانان شو
چي هر ڪس پڪنهي ليدر دے

د هر چا خپله پارتي وي
هر يو خان له پڪنهي سپر دے

دا به ڄومره خان خاني وي
داسي حال ڪنهي به ملگرو!
مونڙه اورسو منزل ته

.....***.....

مولانا استادنا عبدالمنان عبيد دويم ماذون صېب

د لاجی

يادگير نه:-

د سيني خټکو روحاني، علمي شخصيت مولانا استادنا عبدالمنان عبيد د کال ۱۹۷۷ د جون د مياشتې په ديارلسمې نېټې د نړۍ بس په حادثه کيښي په حق اورسېده. په صابر اباد ضلع کرک کښي د خپل استاد د جنازې نه په واپسي کښي ورته دغه حادثه پېښه شوه.

د خټکو د سر سيورې، د خټکو د زړه سر وه
حالاتو په تيلو کښي روڼېدلي سپين سحر وه
ترېنه جمع چار چاپېره به هر وخت وه تېري زړونه
ناقلاړه زړو دپاره د سکون حوض کوثر وه

خټک هسي هم بېر خوار وو، اوس لا نور هم خوارو زار شو
دهستي لوري غونډۍ نه حقيقت کښي راگوزار شو
چي سالار راځي لارو، د مرگي په خوب وده شو
پښه نيولي کاروانونه سمه لاره کښي ايسار شو
د رسمونو، رواجونو بتخاني يي نړولي
په مړو زړونو کښي يي شمعي د توحيد به بلولي
که هرڅو په چاپېرچل کښي هره خوا تياره تياره وه
دا تيري د گمراهيو په ايمان يي روڼولي

دانسان د احساس سترگي ړندې شوي وي ملگرو!
ورور د ورور په مړۍ ناست وه، دبل غوښي يي خوړلي
انسانانو کښي د مينې ورورولي جنابت سلړه وو
مړي سکروتي وي، ايرې وي چې بس نوي به پوکولي

خٲک اوس لاسونہ مہری؁ سر تتدی وہی پہ زورہ
 خدایہ! نہ دے نز غملو؁ دغہ غم خہ داسی غم دے
 خلق ہہردی ہیداشوی خو ہیا ہہر شی پس لہ مرگہ
 خو پہ مرگ د مولوی صہب نن پہ ہر سری ماتم دے

دے چانہ وہ ہہزنلے ہوی ہر خوک وو ہہزنلی
 خو پہ مرگ ہی ہیا ہر چاوو بنہ پہ زورہ زور ژرلی
 د فساد تورو تیارو کبھی د توحید بلہ دیوہ وہ
 د اعجاز غوندی ہی لارو تہ ہی سمہ لار ہنودلی

.....***.....

تصور او خوب

لکه د ژوند تودو سړو نه يو ستومانه زړگي
چا خيالونو کښي ځان ورک کړي ستوماني اوباسي
يايو مئين زړه چي مايوسه شي، دچاراتلو نه
نور وس يي نه وي خودخلي نه اسوبلي اوباسي

يايو خولي خولي مزدور چي په خپل کت او پوزي
خپل مات وجود وده کوي، بي ارامي اوباسي
يا يو د هار تندي وهلي چي په جام پرپوزي
په غټه غټ اوڅښي اوبه، تاو له زړگي اوباسي
داسي زه هم چي کله کله ناقرار شمه ډېر
راحي که نه راحي څه خوب خو ځان په زور وده
ک

کله په مخه مي چي خپل سوي فکرونه واخلې
ځان له يوبسکلي شان رنگينه دنياجوړه زه کړم

چي تصور دي کله کله را په زړه شي گلې!
وايم چي والوتې او تاته په هوا دراغلي
روغ لېونې شم، نه په ځان نه په جهان ووم گلې!
هر څه چي کپړي خو يو ځلي خامخا دراغلي

لکه شاعر باندي الهام چي د شعرونو اوشي
 قلم راواخلي او کاغذ باندي غزل اوليکي
 په تصور کښي په وطن د ښاپېرو اوبلوسی
 هلته د حسن ښاپېري سره چپرل اوليکي

او کله خيال کښي چرته لار شي دجانان غېري ته
 هر يو اندام ته يي حېران شانته ليدل اوليکي
 دا مصور چي يو رنگين غوندي شاهکار جوړوي
 ورسره سم د خپل مټين زړه درزېدل اوليکي

دغه شاعر چي په لفظونو کښي تصوير جوړوي
 ځان ته يو ښکلي شان رنگينه ښاپېري جوړه کړي
 دغه شاعر چي د خپل خيال په رنگينو کښي ورک
 شـي
 په تصور کښي څومره ښکلي دنياگي جوړه کړي

وايم تر څو به مي په زړه باندي ورېري گلي!
 آخر شاعر يم قلم پورته کړم غزل اوليکم
 په تصور کښي دي سري شوندي، سپين رخسار
 راوـلـم
 زړه غلوم، ورته شعرونه د چل ول اوليکم

ځکه زه چي ارسطو د مملکت نه گلي!
 د تصور په دي گناه ويستلې شوې يم
 اوس هم هغه يم، د خيالونو د دنيا اپلاتون
 پردو خو پرېږده، خپلو هم ډېر ډېر رتلي يم

.....***.....

لاچي کلي ته د يو وزير په راتلو

چرته خبره چې د خېټي مړولو اوشي
د سترگو رپ کښي ورته هلته خېټه ور اورسي
يا آوازه د يو وزير نيم د راتللو اوشي
ورته ستر خېټي وړي تېري دومره زر اورسي

چرته وزيرچي لارخطاکري زمونږخواله راشي
نوورته مخکښي خودعرضه څو مشران اودروي
شغ شي وزيرچي ورنه تېر شي، خړي ځلي پاتي شي
دوئ وازه ځله لکه سرکوزي گيډران اودروي

چرته وزير ته که يو کلي کښي ټيکاله اوشي
ورته سترخېټي او پلن سري څو مشران راشي
امسا په لاس، نېغه شمله دکلي خان او ملک
د مودو اوږي ورته داسي غريبان راشي

يا کله وخت چې د ووتونو اخستلو راشي
مونږ غريبانو ته هر خوانه ليدران رادرومي
مطلب يي خپل وي، دروازي ولي زمونږ ماتوي
غرض راخستي مونږته داسي بېرکسان رادرومي

داسي مشران به وائي، مونږ ته وايه گټه اوکړي
چاچي مدام دخپل اولس په سر روپي اخستي
دا هم هغه دي، د انگرېز خوشامدگرو ځامن
چاچي انعام کښي د انگرېزنه نوابي اخستي

اے د مشرانو نہ محرومہ لیونو خٲکو!
رائی چي مشر خان له اوگورو، لښکر جوړ کړو
دوخت خانگوکښي وده شوو اے پرتو خٲکو!
پاخئ راوینس شئ چي د شپي خٲي سحر جوړ کړو

.....***.....

د قرباني غوايه

يو ساتلې شان غوايه وه
داسې بل كلي كښې نه وه

هر چا غور نه وه نيولې
بنكر چې يې نه وه خكه ښه وه

سوداگرو كله يې خو
كله بل خوا گرزولو

نه يې پرش وه چا ليدلې
نه يې خوك راپرزولو

قصـــــــــــــــــابانو ددې كلي
قربـــــــــــــــــاني ته وو ساتلې

ددې گـډو بـزو وطن كښې
بـې قيمـته وه خـتـلې

د آخـتر نه مخكښې دغو
ظالـمانو نن قربـان كـړو

ددې گـډو بـزو وطن كښې
ژونـدي هر خـارو ته گـران كـړو

.....***.....

اختر مو مبارک شه

فلسطين کڻي چي سري ويني دي بهيري
سره اورو نه په عراق باندي ورپري

افغانان سره په خپله کڻي سټيري
په کشمير کڻي لږ په ډېرو راسورپري

چينيا او په بوسنيا کڻي چي څه کپري
مسلمان دے په هر ځاي کڻي چي قتلېري

داسي حال کڻي چي راغلي دا اختر دے
ځله زما مبارکي ته نه جوړپري

خو مجبور يو چي زمونږه خوشحالي ده
ځکه يو بل سره خاندو، خوشحالپرو

خو بيا هم دومره بي خونده خلق نه يو
چي د ورور په قتلېدو به نه ډرډېرو

ځکه وايو چي اختر مو مبارک شه

.....***.....

يو تاثر

لکه یو ترے مسافر چي د اوبو په طمع
چاپه در لکه سوالی سترے ستومان اودری
تش دجامونو په کرنګا یي خله اوبه اوبه شی
دا د یو گوټ په طمع هسي حق حبران اودری

داسي هم ماته یي کول د سترګو تش ستونه
کله پېرزو یي وو په ما د میني دا خوندونه

یا یو یتیم چي ورے ترے د چا کور له راشی
ورنه ډوډی غواړی د خپتي لېونی په خاطر
دکور خاوند یي په دیکو دیکو له کوره شری
دے ورته پښوکښي بس لو غږ پړی ډوډی په خاطر

داسي ماهم ورنه دمیني خبر غوښتو ملګرو!
زړه مې بي وسه ورته پښوکښي لو غږ ډولګرو

نه یي په ما د خپلي میني پېرزوئینه اوکړه
د میني ترے هر ارمان مې په ارمان پاتي شو
نه مې ترې سترګي مړیدې او نه مې زړه صبر ږده
بس په لیدو لیدو کښي زړه مې حق حبران پاتي شو

.....***.....

ننگياله خوشحال

د اورنگ د عظمتونو غرور مات شو
چې راپورته يو پښتون له اکوړې شو
د افغان په ننگ يې او تر له توره
په اورنگ باندې يو تندر د اسماني شو

يوه چغه د غيرت او خريست وه
پښتونخوا يې هر اورنگ وټه تنور کړه
غر او سمه کښې خوره شوه دغه چغه
که مغل هر څو بندي په رتنبور کړه

د خېبر له سره داسې غږ يې اوکړو
يه پښتونه! که وينن نه شوي نو ورکېږي
که پېدا دي په خپل ځان کښې اتفاق کړو
هيڅ مغل به دې زير نه کړي که پوهېږي

په يو لاس کښې يې قلم په بل کښې توره
پښتونخوا ئې چې غيرت ته لمسوله
سپين سحر د ازادۍ ته وه لېواله
خپلواکۍ د خپلې خاورې يې غوښتله

دا يې اووې يا به زه يا به مغل وي
د افغان په ننگ مې توره وټرله
ننگياله د زماني خوشحال خټک يم
د مغل د عظمت مور به کړمه بوره

خو بې ننگو پښتو کښې هيڅ چرت نه وه
د وختونو په زانگو کښې ټول اوده وو

زړه چاودلې د مرگۍ په خوب وده شو
پښتو کښې هغه سره بڅري نه وو

پښتونخوا ئې چې په توره نازېدله
هغه توره د پښتون ده زنگ وهلې
دخوشحال د عظمت ناوې هم خفه ده
پښتو چې د وختونو بنگ دي څښلې

.....***.....

لور

که د قام او د ملت له پاره غواړي
هر ارمان دې دځامنو خدائے پوره که
دبښمنۍ دپاره ته که د ورور غواړي
اعجاز وائی چي همپش د لور دعا که

زما ستا چي چرته لور اوشي، خفه يو
خدائے که ځوے راکړي، جامو کښي نه ځايږو
مونږ آخته آخر په خه په واويلا يو
مونږ د خدائے په دو کارونو نه پوهېږو

ولي نه گوري چي دا هم ستا ځيگر وي
په دې څه چي دا واده شي او د بل شي
چي رنځور شي ناسته ستا دکت په سرو وي
ستا نيازبين ځوے د واده نه پس بدل شي

دا دې هېر شو، چي پيدا ته لا د چايي
دا که نه وے ته به څنگه زېږېدلې
ته راغله په دې لار په دې دنيا يي
په دې راز ته ولي بيا نه پوهېدلې

دغه ستا لور که د بل د کور ښکلا شي
نو هم ستا غوندي زلمی به راپيدا شي
ته د لور په زېږېدلو خفه مه شي
هغه کېږي چي څه خوښه د الله شي

.....***.....

غزل ڇه ته وائي؟

زه دا منم چي غزل ڇه وي؟ غزل ڇه ته وائي
 ڪه دا د سرو شونڊو خندا ته د بنڪلا ته وائي
 نوزه غزل د چا بنڪلا پوري محدود نه ساتم
 زما غزل د خوشحالي بنڪلي صبا ته وائي

غزل يو صنف نازڪ سره خبري نه دي
 غزل د وخت د تقاضو آئينه دار جور شوه
 غزل د لور تخيلاتو وسعتونه لري
 غزل دهر دور د تاريخ بنڪلي شاهڪار جور شوه

غزل د نرمو تورو زلفو سره لوبي نه دي
 غزل انسان ته سمه لاره د ژوندون بنودل دي
 غزل يو مينه او د ميني خرمستي هم نه دي
 غزل د ميني وروولي او د ترون بنودل دي

وايم غزل د خوشحالي د سباوون زبره دے
 وايم غزل د ظلم شيپي د زره چاودون زبره دے
 وايم غزل په ظالمانو د عذاب چغه شي
 وايم غزل مظلوم انسان ته د ژوندون چغه شي

لاچي ۱۹۷۴

.....***.....

شهناز

(د گهمکول شریف (کوهاټ) په غرونو کښې یوه معصومه جینې چې یو ظالم د مینې په جرم قتل کړه، د هغې جرم دا وه چې هغه په دغه ظالم مینه شوې وه. دا د کال ۱۹۷۶ واقعده)

مینه کول خو زه منم ملگرو! بد خو نه دی
خو دا وړ سترگې زمانه په مینه خه پوهېږي
دلته خو مینه حقیقت کښې د هوس نامه ده
دلته د مینې په گناه هره شهناز قتلېږي

آ میمونی خو لا غوټی وه، غوړېدلې نه وه
د زمانې د شېر عالم د لاسه اورېژېده
لا پرې بادونه د سپرلي هم لگېدلې نه وو
د زمانې سپېره خزان لمبو کښې اوسوزېده
آدفطرت دېنکلی حسن زړه راښکونکې شاهکار
چې یې ښائست ته پسخېدل به دېهار گلونه
داسې شاهکار چې ړنگېده او ماتېده ملگرو!
ولي مات نه شول د اسلم غوندې ظالم لاسونه

د پیغلټوب په بام ختلي آ نیازبینه جینې
خومره ناترسه په چرو د یو یزید قتل شوه
د خپلې مینې تقدس باندې مینه جینې
دخپلې مینې په ناموس لکه شهید قتل شوه

دلته خو مینه یو گناه ده نور هر خه روان دی

حُڪه شهناز په دې گناه باندې قتلېږي مدام
چې دا دستور او دا سماج او دا نظام وي تر څو
مينه به داسې بدنامېږي، رسوا کېږي ترڅو

راځي په مرگ يې چې ملگرو په جارجار وژاړو
څومره ناترسه نن د مينې ميمونې قتلېږي
راځي سماج ته په دې ظلم احتجاج چې اوکړو
گني ظلمونه به مدام داسې په مونږه کېږي

.....***.....

ارمان

ستا شبابِ زما جنون وے
تہ لایلا او زہ مجنون وے

تہ زما وے او زہ ستا وے
نہ خفگان نہ زہ بدون وے

تہ د مینہ شہرینی وے
زہ فرہاد غوندی پستون وے

ماپہ لپو لپو خنبہ لے
لہ ہر غمہ پہ امان وے

خبر دہ نور کۂ ہیخ ہم نہ وے
خویوزہ او تہ جانان وے

تا د مینہ ساز چہر لے
زما سر ستا پہ زنگون وے

چرتہ لری پہ صحرا کنبہ
دوارو یو خاے کنبہ ژوندون وے

چرتہ لری یو جہان وے
بس د مئیو بنہ دوران وے

سر می ستا پہ زنگون پروت وے
پورہ دا زما ارمان وے

.....***.....

عشق

عشق د حالاتو د تلخی نه زېږېدلي څريکه
عشق دپي مخو بي رخی نه بورنېدلي څريکه
عشق د زخمونو د سرخی نه رالوېدلي څريکه
عشق دسري ويني دگرمي نه څڅېدلي څريکه
عشق داولس په غم لړلي د ژوندون قصه ده
نه دا يوازي د ليلا او د مجنون قصه ده

عشق د کلهم انسانيت د ورورولي فلسفه
عشق دانسان د محبت او سوکالي فلسفه
عشق د زردار او د نادار د يوالی فلسفه
عشق دخوشحال دتنګ وپټ، پښتونولي فلسفه
عشق دخوشحال دتوري شرنګ او د غيرت قصه ده
نه د ليلا او د مجنون د محبت قصه ده

عشق مړېدل، ژوندی کېدل دی د صبا په تکل
عشق غوړېدل او رېږېدل دی د خدا په تکل
عشق غورزېدل او پاڅېدل دی د بيا بيا په تکل
عشق سوزېدل او بلېدل دی د رڼا په تکل
عشق دحالاتو د تيرو د زړه چاودون قصه ده
نه ده يوازي د ليلا او د مجنون قصه ده

عشق د خپل ځان په معرفت دی د الله پېژندل
عشق په مجاز کېني همېشه د حقيقت لټول

عشق په صحرا کښې د ليلا د ښکلاگانو ليدل
عشق په خپل ژوند کښې په ژوندون پسې مدام گرځېدل

عشق د حالاتو د تيرو د سباوون قصه ده
عشق دظالم دظلم شپې دزړه چاودون قصه ده
نه دا يوازې د ليلا او د مجنون قصه ده
عشق داوولس په غم لړلې د ژوندون قصه ده

.....***.....

لاچي چي زما پلارگنه کله دے

خزانہ د تاریخونو، دازمونږ کله لاچي ده
آئینه ده د وختونو، دازمونږ کله لاچي ده

دبابر نه ترخوشحاله، په دې لاردي ډېر راغلي
دغي زمکې دوختونو ډېر جنگونه دي ليدلي
ټکانه يې د فوځونو، دا زمونږ کله لاچي ده

افرېدي، خټک، غلجي اوتورخېل پکښي اباد دي
اکورخېل، موجيان او داسې بډه خېل پکښي اباد دي
خېلخانه ده د قومونو، دا زمونږ کله لاچي ده

د ولي نه درابو کاڅو پوري دغه واړه کلي
د سيني خټکو نوم باندې يادېږي دا ښاغلي
آستانه يې ده خېلونو، دا زمونږ کله لاچي ده
دغي زمکې ډېرنوموړي باتوران دي زېږولي
دمراني په دنيا کښي ټول جهان دي پېژندلي
مېخانه د عظمتونو، دا زمونږ کله لاچي ده

دخوشحال نه پس ته که هر څو که دلي حالات بدل
شو
دغه خلق نه چا خپل کړه، نه په خپله دچا خپل شو
نشانه ده د ظلمونو، دا زمونږ کله لاچي ده

په دې مخکې پيداشوي لويي لويي عالمان دي
هم پيدا پکښي بي شمېره شاعران اواديان دي

درس خانہ دہ دعلمونو، دازمونر کلے لاجی دہ

چار چاپہ ترې پراته دی مزارونه د بزرگانو
چي يې زړونه روڼول به په توحید د انسانانو
درس خانہ دہ دعلمونو، دازمونر کلے لاجی دہ

د ماللی خلی په خوا کښې دغه خر پر زمونږ کلے
گران دے دومره په ما گران دے لکه وی دلیلا کلے
درخانہ دہ د لعلونو دا زمونږ کلے لاجی دہ

.....***.....

دنيا

چي نه ستا ده نه زما ده
دا دنيا وايه د چا ده

كه يي غواړي چي دا ستا شي
نه خپل پري، بي وفا ده

چي نن شته او صبا نشته
د شگي هسي خلا ده

د يو خو ورځو له پاره
يو رنگينه مشغولا ده

چي ستا دوي سترگي غړپري
هم بنائيسته ده هم زبانه
تا به ځان پسي راکاري
چي تر څو ئي ستا سودا ده

بلاگاني ترې جوړپري
دا بلا داسي بلا ده

وايه چا ده خپله كړي
وايه چا سره پخلا ده

نو بيا ځله پسي درومي
چي نن شته صبا فنا ده

آ، په زړونو بادشاهی کړی
د انسان عظمت هم دا ده

خبر بشپړه دي، د بل هم
د دنیایا دا مدعا ده

د رحمن دغه وینا ده
دروغ نه دی دا رښتیا ده

....***....

هغه څوک وه؟

هغه څوک وه؟ چې د غرونو شهزادګۍ به يادېدله
چې به کوزبه سمې له راغله، ترې حيا به شرمېدله

هغه څوک وه؟ ټوله شپه ئې چې ميچن به غروله
د ملا بانګ سره سمه چې سحر به پاڅېدله

په ستر غولۍ کښې به دا لکه د زرکې گرزېدله
دغه حوره د جنت مې په دې مخکۀ اوليدله

چې سپوږمۍ يې هم بنائيسټ نه شرمېدله
دغه څوک وه؟ هسکه غلړه چې په ځمکۀ گرځېدله

چې حيا يې هم حيا ته له ډېر سوخته پسخېدله
دا چې پټ مخ وه روانه، څومره بڼکلې بڼکارېدله

خبر نه ووم چې دا راغله او په کومې لورې راغله
د هوسۍ غونډې په ډو، ډو له هيښته زغابېدله

خو په سوو لوو زړونو لکه تندر غورزېدله
زه خبران ورته ولاړ وم، داچې مخ په وړاندې تلله

داخو هغه پښتنه وه، مابه خوب کښې چې ليدله
چې راوېښ شوم ، بيا مې داسې

.....***.....

جمہوریت

گربوانونو دیو بل تہ مو لاسونہ اچولی
 د جمہور پہ نامہ گورہ، پہ کرسی یو جنگبڈلی
 زہ د تا خت ماتومہ، تا می پینی دی رانیولی
 زہ نورور سرہ پہ جنگ یم، مونر یو بل دی پرزولی
 تول پہ خپلہ کنبی آختہ یو، دی یو بل مو زولی
 پہ دنیکنبی چرتہ وی بہ، داسی نورخوک شرمبلی
 دا ہغہ جمہوریت دے زہ او تہ یی دعویدار یو
 دا ددگی برکت دے، دیو بل خنی ویزار یو

راتہ وایی سپرلے راغے، تول وطن بہ شی گلونہ
 دا خزان د غریبی بہ، اوکری دلتہ نہ کوچونہ
 ورکوو بہ ہر غریب تہ، ہر مزدور تہ خپل حقونہ
 تولو خوارو د وطن تہ، ورکوو بہ پلاوونہ
 غریبانو د وطن تہ، خوشحالی بہ ورکوو
 مونرخیل پہ غونڈی ناست یو، کوو دارنگی سوچونہ
 لتوو پہ خپلی خاوری جنتونہ، جنتونہ

زمونر داسی خوار قسمت دے، چپی یی لا پہ انتظار یو
 دلتہ دغہ سیاست دے، چپی یو خورہ نو لا بہ خوار یو

.....***.....

اوس ہغہ وختونہ لارل

اوس ہغہ وختونہ لارل
 تا بہ ماتہ، ما بہ تاتہ
 دغہ زمکہ آسمان یو کرل
 زہ پہ تا بہ ناز پدمہ
 تہ پہ ما بہ غولپدلی
 چي بہ تا د کوٲي سر نہ
 ماتہ خومرہ اشاري کړي
 ما بہ وي چي درنہ خار شم
 تا بہ وي چي ما درواخلہ
 لري بل وطن تہ بوخہ
 خو ما داکولے نہ شو
 ما بہ وي چي شہزادگی يي
 خو زہ تش د وچي خان ووم
 گني ما بہ چرتہ لري
 دنگو لوړو غرونو مينځ کښي
 د خوړو اوبو پہ غاړہ
 يووړوکے شان کورگے بہ
 کانو خاورو نہ جوړ کړے
 خو ما داسي کوے نہ شو
 اوس ہغہ وختونہ لارل
 حکہ ژوند اوس ہغہ نہ دے
 دا دنيا دومرہ وړہ شوہ
 اوس نړی واپرہ يو کور دے
 چي تہ خہ وخت کلہ غواړي
 د هوا پہ خپو هر وخت

زہ او تہ دوارہ خبری
 بنہ پھ مینہ ہم کوے شو
 کھ مونر یو بل لیدل غوارو
 پھ اسانہ ہم لیدے شو
 خو اوس مینہ هغه نہ دہ
 چي د زرہ پھ زور کپدلہ
 اوس چي خہ ہم کول غواری
 داپہ مال او پھ زور کپری
 چري دا دوارہ کھ نہ وی
 نوم د مینی چي وانخلي
 هغه تش د قصو وخت وہ
 ما او تا چي اورپدلی
 نہ لیلا او نہ مجنون شتہ
 دغه تول عبث قصي شوي
 کھ پھ متو کبني دې زور وی
 هر سرے به د ستا ورور وی
 اوس هر خہ بدل بدل دی
 نہ گودر او نہ منگی شتہ
 د لیلا مجنون خبری
 د خیالی دنیا قصي شوي
 اوس هغه وختونہ لارل
 اوس نری وارہ یو کور دے

.....***.....

گلفت حسين شهيد

په لاره دحسين باندی چې تلې دې گلفت
نو ځکه خوجنت ته رسېدلې دې گلفت

دنورو سر ساتنه يې د ژونديو لوی مرام وه
شرخو بڼو سره ځکه جنګېدلې دې گلفت

دقام او د ملت دپاره هرڅه يې قربان کړل
نو مرګ د شهادت ته خنډېدلې دې گلفت

ژوندون يې آخرڅه وه، جيو قربان او زارېدل وو
مطلب د ژوندانه مونږ ته بنودلې دې گلفت

منم چې دارښتيا دی، سل دی او مړه یو دی مۀ مړه
اعجاز خټک هم دارنگې ستا ټیلي دې گلفت

.....***.....

چي ڄنبوي شراب د ميني په نظر د مستو سترگو
په دا خوي مي ځكه خوښ دے دا دلبر مستو سترگو

زما سترگي پري خورپري، زما زړه چي پري ډاډه وي
خدائے آباد دي لري داسي دا گوډر د مستو سترگو

سترگو سترگو کښي ست اوکړی، رانه او تنستی مخ پټ کړي
کوي مينه پټه پټه په هنر د مستو سترگو

څوک يې نه ويني راورومي، څوک پري هڼونه پوهيږي
چي ورپري کله غشي، له سنگر د مستو سترگو

نذراني ورته شاهانو، چي د خپلو زړونو راوړي
ما ليدلي په دي سترگو کړوفر د مستو سترگو

هيڅ يقين مي خدائے زده نه شي، چي به بچ تري زما زړه شي
راپسي چي لگيا داسي، وي لښکر د مستو سترگو

هر نظريي سخن ساز دے خدائے ورکړے دا اعجاز دے
دا همه غزل غزل شي، په اثر د مستو سترگو

.....***.....

(دا غزل دینون تنقیدی ادبی ټولنې په انعامي مشاعري کښې د دویم انعام حق دار ګرځولې شوې وه . د طاهر کلاچوی غزل ته ورومیه انعام ورکړلې شوې وه)

ستا د مینې لېونې چې وو، په دار شو
په مینو کښې دې اوس خو ایله شمار شو

دا حرم کله بتکده وه، نه پوهېږم
لېونې زړه مې په پښو کښې ورګزار شو

په زاریو به دې هیڅکله خپل نه کړم
زما عشق هم د پښتون غوندې خوددار شو

غمژن زړه ته مې د سوز سندرې وایه
ایلې سپک خو مې په دې د زرګی بار شو

ستا د مستو خمارو سترګو اثر وه
مېخانه کښې د جامونو ګرنگهار شو

دا اعجاز چې وه مدام خلقو رټلې
په دې څه کله جوړ په مرګي ویرناتل شو

.....***.....

حسن، مينه چي رايوځائے شی جانان شی
د چا سترگي، د چا زړه شی، د چا ځان شی

که زما جانان دې اوليدو په سترگو
تانه هېر به دجنت حوري غلمان شی

چي په مل، دولت ئي څوک اخستے نه شی
کاشکي هر انسان که دغسي انسان شی

خلق وائي چي يې زړه راځني يورو
خو تازه پرې د اعجاز خټک ايمان شی

.....***.....

راشئ چي زه دركرم لبونئ مينه
بل خوا بنكليو! څله لتوئ مينه

ما درته شوملي او پياڅي راورلي
غواړي كه له مانه پروني مينه

خلاقو! لتوله سرو او سپينو كښي
هغه وه غريب كښي پخوانئ مينه

مينه د غرض په سياست شوله
جوړه شوه اوس دا پاكستاني مينه

چغلي چي دوو غرونو مينځ كښي شوه
څومره ده مظلومه افغاني مينه

دوه مئين جدا چي له يو بله كړي
دا به وي رښتيا امريكنئ مينه

ما اعجاز ته ژوند ځكه رنگين ښكاري
ما سره چي وي د شپږيني مينه

.....***.....

مونڙهه په سره اور کڻي ژوندون له ډېر ناکامه کوو
طمع د ننگ چي له بي حسه وده قامه کوو

هر څو که نورو باندې بدې لگي رښتيا خبرې
د ژوند خبره به همېش د ژوند له بامه کوو

دخپل بنائيت په بام ختلي دومره مه نازېږه
مونږه عزت ستا د بنائيت له احترامه کوو

تر څو چي مينه پېغلټوب ته رسېدلې نه وي
ددي دفاع به تر هغي له هر الزامه کوو

چرته چي بد په خلقو تش د مينې ټکي لگي
په داسي کلي کښي به څنگه مينه عامه کوو

هيڅ پوهه نه شو چي په تالاندې مټين څنگه شو
وايي اعجاز داسي کارونه مونږ بي پامه کوو

.....***.....

يادگيرنه ! چاراته وي چي ستا دا غزل بل يوشاعر پخپل نوم خپل کتاب کښي
چاپ کړي نو ماوي چي دا خو ما دپاره لويے اعزاز دے چي زما کلام هم
څوک د دي جوگه گني چي پخپل نوم ئي چاپ کړي ---- اعجاز خٽک

هغه چي سترگو کښي خبرې کوي
راته د مينې ډېرې غوړې کوي

حېران د کلي مشرانو ته يم
دا چي خبرې کوي سترې کوي

د فلسطين او د کشمير په زمکه
خبرې توري کوي، زغري کوي

چي د اعجاز غونډې له سره تېر شي
هغه خبرې زړوړې کوي

.....***.....

هغه ڇي ڄام د پاسه ڄام سره هم ځله ورکوی
داسي سلقی ته به څوک څرنگي زړه نه ورکوی

په دواړه لاسه ڇي سحر ماښام لوتی مالونه
نومره غريب سرے به بل غريب ته څه ورکوی

کله دخداے په مينه مست، کله دقام په جذبه
سرونه دومره آريزان بيه پښتانه ورکوی

هغه ده بيدارماني منصور په دار خپژوی
ژوند ورنه آخلی خو ژوندون په ژواندانه ورکوی

.....***.....

ملگرو زه پنه داسي بنار کښي اوسم
لکه د مصر په بازار کښي اوسم

شهبازگره د سترو ځاي يادپري
ځکه د يار د کوڅي لار کښي اوسم

خبر دے که نه راځي خو ها اووايه
چي دي خوش فهمه انتظار کښي اوسم

هغه د امن او انصاف غوښتنه
لکه د تېر وخت چرته غار کښي اوسم

.....***.....

ژوندون خه دے دا يو نوم د هنگامو دے
ستري لار د پرپوتو او پاڅېدو دے

څوک په غم لرلی ژوند خني بېزار دی
د چا ژوند خو بس يو نوم د رنگينو دے

چي د وخت هر يو طوپان ته غاړه وځي
منزل پښو کښي بيا داسي لېونو دے

تپوسانو له ژوندون لته ورکړي
د ژوندون حق خو يوازي د زمرو دے

فيصلي زمونږ د کلی چي پردی کړی
دغه جر زمونږ دتولو مسئلو دے

.....***.....

پروت په سجده، زړه کښې خدائے بلا خدايان گرځوو
مونږ اذر خويه دې کعبې کښې هم بتان گرځوو

خدائے په هر څه يو پوره کړی خو بيا هم ډېر وړی
کچکول په غاړه ځکه مونږ په ټول جهان گرځوو

د نړيواله کلی خان ملک به څوک پوهه کړی
په خپل وطن کښې جنازې مونږه د ځان گرځوو

عدل انصاف، د داسې خلقوبه څوک څه اوښي
چې دروغژن يو ځکه سر باندي قرآن گرځوو

.....***.....

ستا د خبرو د خواب به نه يم
هر څه به يم خو سپين کتاب به نه يم

خلق مې لولې پانې پانې د ژوند
په مخ راخور دې تور نقاب به نه يم

چانه چا، چا پورې خپل ځان ترلې
د کتاب داسې انتساب به نه يم

د ژوند مقصد که د جنت گټل دی
آخه په دغسې عذاب به نه يم

.....***.....

خني سرونه مي ليده ، په نمر خاته پرېواته
خني سرونه آخر غوڅ شو، ورته نه پرېواته

دخاموشي له شوره ډېرو سر تنده او نيوه
دېوسي له زوره ډېر په زنگانه پرېواته

دعوي په چا، آخر دڅه په کومي خلي او کړمه
هله دامن دعوه گير ساره واره پرېواته

غوره ټټا چرته په لري وطنونو اوشي
تندر آخر زمونږ په کور په هرکاله پرېواته

خان ته د خان په مقابل چې کله زه اودرېدم
نزيه کبي کبي مي بتان خواره واره پرېواته

.....***.....

گلہ! چي په سترگو کښي اغزے دي کړم
بڼه ده چي خپل ځان سره يو ځائے دي کړم

تا چي د بڼو په غشو اوويشتم
مړ ومه جانانه! راژوندے دي کړم

زه خو ستا په سترگو جهان گورمه
سترگي مي هم ته شوي چي پرده دي کړم

خلاقو د مجنون خبري هېري کړي
ځان پسي هم داسي لېونے دي کړم

ستا اعجاز خټک به ولي نه ستائي
ستا يو خوږ نظر دے چي زلمے دي کړم

.....***.....

هيڏوڪ نه گوري خيل خان په ائينه کښي
بل ته بنائي بل انسان په ائينه کښي

توري خوري به د يار په ديدن مور شي
خان ته گوري چي د خان په ائينه کښي

خلکو خپلي برخي يوري بختور شو
مونږ يي گورو د ارمان په ائينه کښي

دا چي تا پوري يادپري زمونږ کله
بنکله بنکاري د دوران په ائينه کښي

.....***.....

(دري شعرونه)

هر سرے نفرت لے یو سړی کوی
هر سرے دده سره یاری کوی

خدایه! د دجال فتنه به څنگه وی
گوره! چې رانده مو مشری کوی

خپلو مې چاره په مری ایښي ده
خپل خو داسې نه کوی، پردی کوی

.....***.....

پرون چې ورور د ورور مرگونه اوکړل
مونږ پرې د پاسه زيات قتلونه اوکړل

چې په لمنې د چا نمونځ کېدلو
هغو گنگا کېنې اودسونه اوکړل

غل به د غلووُطن کېنې چا ته وايو
هرچا يوبل پسې نمځونه اوکړل

مونږ ته څه پته د دښمن نه لگي
مونږ د پردو په سر جنگونه اوکړل

خوب کېنې چې راغې نو ورغاړې وتم
مفتوکېنې مونږه ديدنونه اوکړل

چې په دنيا کېنې په بڼه نوم يادېږي
هغو هم داسې بڼه کارونه اوکړل

اعجاز خټک به آخر خدائې پوهه کړي
غره کېنې يې چاته آوازونه اوکړل

۲۷ مارچ ۲۰۱۲ء

.....***.....

هائيڪوگاني

مانه جمات ڪنبي ڇا ڇپلي پتي ڪري
ماوي چي دا ڇهه د موجي دڪان دے
چي زري پرپردي او تري نوي يوسي

.....***.....

نن يو ختڪ دغره په سر ڪپده
ماوي چي بيا به چرته ڀول غرپردي
ڇڪه چي دا دومره د ٽينگي نه دي

.....***.....

مونڙ هغه ملڪ ته زنده باد وئيلي
د بني توبني نه يي مونڙ اوويستلو
لڪه پردي خيرات ڪنبي سڀي ورڙو

.....***.....

هائيڪوگاني

دخواري خوي ڀالر ليدلے نه وه
اوس د سوڪڙڪ په خائے برگري غواري
مونڊر به اوس تشي هسي خلي چريو و

.....***.....

په انٽرنيٽ ياراني خنڱه ڪپري
چرته فيس بڪ ڪٽي چي جيني ٻنڪاره شي
بلا خوانان ورته لوئو اووائي

.....***.....

د دهم ڪوسره بلد دومره شو
اوس د توپڪ ڀڙ راته داسي ٻنڪاري
لڪه ماشوم چي چرته ٽيزواچوي

.....***.....

هائيكوگاني

خدايه ! په ملك كښي خوشحالي راولي
گنځي واړه واړه خنداين دى واړه
دخان نه مخكښي به دوزخ ته لېږو

.....***.....

چاوي چي څنگه څوك ليدر جوړيږي
ماوي دروغ او حرامتوب زده كړه
خلق به دې خپله بيا به سر گرځوي

.....***.....

سل شېطانان او يو ليدر زمونږه
لكه چې سل پاير او يو لور وي
ځكه شېطان هم ترېنه لرې تښتي

.....***.....

هائيڪوگاني

ٻنڪلو ته اووايئي چي ڪور ڪٽي ڪٽي
 زمونڊ وڙلو ته دي نه رادرومي
 اوس دغه ڪار دغه خودڪشه ڪوي

.....***.....

نرخونه ورخ په ورخ په بره خپڙي
 چي دغه حال ، دغه رفتار وي زمونڊ
 بره سپورمي ته به مونڊ زر اورسو

.....***.....

يوشل روٽي مي چي مېلمه ته راوړي
 وي چي يوه روٽي تري بېرته يوسه
 وي چي انسان يم ، خُناور خونه يم

.....***.....

چرته زړه خور ۽ مشر وي به ڪنه ؟
 په دي ارمان واره سپين ږيري شولو
 لکه د ڪونڊي لاءِ لٻوره اووتو

.....***.....

کہ یو انگریز انگریزی نہ شی لیکے
دغہ پوینتہ لبر د خان نہ اوکھ
تا کوم پینتو کنبی سپارسم پاس کرے

.....***.....

ہغہ جمات کنبی انگریزی وئی لہ
وی یی چی دہ د خدائے ظالم تہ گورہ
کفر ئی تہ گورہ ! جمات تہ راہو

اعجاز خټک هغه شخصيت دے د چا لۍ برکته چې په ټول خليج کښي د پښتو ټولني جوړې شوي دي او په خليج کښي د پښتو مشاعرو بنسټ هم دغه مشر ايښودلے دے. د اعجاز خټک په کوششونو او ترغيابتو زمونږ پښتو ادبي ټولنه قطر هم جوړه شوې ده

د کومي لۍ سوبه چې په پښتو ادب کښي ډېر زيات کار په ديار غېر کښي شوے دے. د اماراتو پښتو ادبي ټولنه مرکزي ډبي واحد ټولنه ده چې په پردي وطن کښي يې مشاعرې منعقد کړي دي او د پاکستان نه يې ورته شاعران او اديبان راغونډي دي. تر اوسه د ټولني د ملگرو لۍ خوا څو درځنه کتابونه او مجلې هم خپرې شوي دي. دا ټول هر څه د دغه کس لۍ برکته وو..

فيروز آفريدي

صدر

پاک پښتو ادبي ټولنه دوحه قطر

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library